

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut tropů a subtropů

Katedra ekonomického rozvoje

Česká zemědělská univerzita v Praze

**Institut tropů
a subtropů**

**SYSTÉM PROGRAMU FINCA A JEHO
MIKROFINANČNÍ AKTIVITY**

Bakalářská práce

Vypracovala: Petra Štréblová

Vedoucí práce: Ing. Martina Drašarová

Studijní obor: Zemědělství tropů a subtropů

Praha

květen 2012

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Systém programu FINCA a jeho mikrofinanční aktivity“ vypracovala samostatně pod vedením Ing. Marty Drašarové z katedry ekonomického rozvoje Institutu tropů a subtropů a použila prameny, které cituji a uvádím v přiloženém soupisu literatury.

V Praze dne: 30.4.2012

**Podpis:.....
Petra Štréblová**

Poděkování:

Velmi ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování vedoucí bakalářské práce Ing. Martině Drašarové za vedení a poskytnutí rad a nápadů k mé práci a o samotné FINCA International. Dále bych chtěla poděkovat za trpělivost při konzultacích a při pomoci dovést tuto práci do konce.

Obsah:

Úvod	- 1 -
Cíle práce	- 2 -
Metodika	- 3 -
1 Úvod do problematiky mikrofinancování	- 4 -
1.1 Klienti FINCA	- 7 -
1.2 Úroková míra	- 9 -
2 MFI ke zlepšení životního standardu	- 11 -
2.1 Pozitivní dopady mikrofinancování	- 12 -
2.2 Negativní dopady mikrofinancování	- 13 -
3 FINCA International	- 15 -
3.1 Historie FINCA	- 18 -
3.2 Plán růstu FINCA pro rok 2012	- 21 -
4 Village banking	- 22 -
4.1 Způsob půjčování	- 23 -
4.2 Plnění obligace	- 23 -
5 Modelový program – Kostarika	- 24 -
5.2 Mikrofinance v Kostarice	- 26 -
5.3 FINCA Kostarika	- 27 -
6 Modelový program - Mexiko	- 29 -
6.1 Mikrofinance v Mexiku	- 32 -
6.2 FINCA Mexiko	- 33 -
8 Praxe	- 35 -
8.1 Příběh Margarity Garcii Gonzagové	- 35 -
8.2 Příběh ženy jménem Ana Osoriová	- 36 -
9 Diskuze a výsledky	- 37 -
10 Závěr	- 39 -
11 Seznam zkratk	- 41 -
12 Seznam tabulek, grafů, obrázků a příloh	- 42 -
13 Seznam zdrojů a použité literatury	- 43 -
14 Přílohy	- 49 -

Abstrakt

Tématem této bakalářské práce je nezisková mikrofinanční organizace FINCA International a její programy. Působí v Bolívii od roku 1984. V současnosti je jednou z největších organizací v oboru mikrofinancování. Jejím cílem je umožnění finanční soběstačnosti chudým lidem v rozvojových zemích, zlepšení životního standardu, usiluje o vymícení chudoby zejména na území Latinské Ameriky. Práce sleduje a porovnává úspěšnost řešení chudoby a její eliminaci v konkrétních zemích Latinské Ameriky (Kostarika, Mexiko). Bude nás zajímat za jakých podmínek je mikrofinancování úspěšné i jaké faktory úspěšnost mikrofinančních institucí (MFI) ovlivňují. Čtenář si díky této práci vytvoří ucelený přehled o fungování organizace a bankovníctví pro chudé. Dnes je mikrofinancování velmi důležitou a podstatně velkou součástí finančního sektoru. Část světové populace (1/6) žije s příjmem menším než 1 USD/den. Tato část populace je vzhledem ke svému malému příjmu častokrát odmítána při žádosti o půjčky u klasických bankovních institucí. Za odmítáním stojí především nedostatek finančních prostředků, nestálé zaměstnání a skoro mizivý příjem. Posláním FINCA je pomoci lidem překlenout hranici chudoby poskytováním tzv. mikropůjček. Počet klientů MFI neustále roste a klienti mají nezměrnou schopnost přizpůsobovat se. FINCA International působí za určité vyspělosti země, jež je důležitá pro správný rozvoj a aplikaci mikrofinančního modelu. Za udržitelností organizace stojí eliminace rizik a standardizace.

Klíčová slova: FINCA, Kostarika, Mexiko, mikrofinancování, mikrofinanční instituce, mikropůjčka, chudoba, rozvojové země

Abstract

The theme of this bachelor thesis is a non-profit organization called FINCA International and its related programs. This organization has already started working in Bolivia 1984. Today, it is currently one of the largest organizations in the world of microfinance and its aim is to give to the poor people in less developing countries the following possibilities such as financial self-sufficiency and an improvement of living standards. It tries declining the poverty in the world. This bachelor work will monitor and compare the success of the resolutions of the poverty and its elimination in the specific regions as is Costa Rica and Mexico. It will be focused on conditions which are successful and which are not. What factors affect to this success, too. The reader will be able to do an overview of the organization and functioning of banking for the Poor. Today, microfinance is very important and a large part of the financial sector. A part of the world's population lives on less than 1 USD/day (1/6 of the population of the world). This part of the population is due to their small incomes very often rejected for instance, when applicants apply for the loans from the current bank institutions. Despite the lack of financial capital it serves an unstable employment and almost minuscule income. FINCA's mission is to help people overcome the poverty by providing micro-loans. A huge number of clients are permanently increasing. Clients have got an immeasurable ability to adapt. FINCA International operating for a certain maturity of the country, which is important for the development and the application of the microfinancial model, everything for the sustainability of the microfinancial organization is to avoid risk and standardization.

Key words: FINCA, Costa Rica, Mexico, microfinance, microfinancial institutions, micro-loan, poverty, less developing countries

Úvod

Chudoba vrhá temný stín na celý svět. Ve všech koutech světa nalezneme mnoho lidí žijících v nemajetnosti a to nejen v rozvojových zemích. Největší počet obyvatel žijících v bídě je koncentrován do oblasti Subsaharské Afriky. Od poloviny 20. století existuje mnoho strategií jak snížit chudobu ve světě nebo zrovnoprávnit obyvatelstvo. Mezi strategie můžeme v současné době řadit i mikrofinancování, jež je nedílnou součástí finančního sektoru. Nabízí se otázka, zda je mikrofinancování účinným nástrojem proti chudobě. Rychlý ekonomický růst a světová modernizace jsou jedním z důvodů pro neustálé zlepšování mezinárodní rozvojové spolupráce a pomoci. Dnes mikrofinancování považujeme za velmi diskutované téma po celém světě. Ve světovém boomu získává mikrofinancování publicitu. Jedna z největších a nejúspěšnějších mikrofinančních institucí na světě je FINCA International.

Téma bakalářské práce se zabývá neziskovou mikrofinanční organizací FINCA International (The Foundation for International Community Assistance) a jejími mikrofinančními programy. Důležitý je vznik a vývoj organizace samotné, přičemž se především nahlédne do světa moderního mikrofinancování, včetně jeho fungování v rozvojových regionech světa (Latinská Amerika, jihovýchodní Asie, Střední východ, Afrika). FINCA International působí od roku 1984 v Bolívii. Zakladatelem je americký ekonom John Hatch, který zkoncipoval nový způsob poskytování finanční pomoci zemědělcům s nízkými příjmy (1-2 USD/den). K této myšlence zakladatel John Hatch poprvé dospěl při své práci s farmáři v Bolívii. Nyní organizace působí ve více než 21 zemích po celém světě. FINCA je známá poskytováním finančních služeb tzv. mikroúvěrů chudému obyvatelstvu v rozvojových zemích třetího světa a také mikrofinancováním drobných podnikatelů s nižšími příjmy. Poskytování úvěrů se soustřeďuje do oblastí, kde není možnost nabízet půjčky a finanční služby ze stran tradičních bankovních institucí. Téma mikrofinancování je velice obsáhlé, proto bakalářská práce nabídne alespoň základní informace a povědomí o mikrofinancích jako takových a dále také o neziskové organizaci FINCA. Mimo jiné se pozastavíme nad odlišnostmi klasických systémů bankovníctví a služeb mikrofinancování. Vedle Grameen Bank¹, jež byla r. 1976 založena bangladéšským ekonomem Muhammadem Yunusem, se FINCA International považuje za jednu z nejúspěšnějších a nejvlivnějších neziskových organizací na světě dnešní doby.

---

¹ Grameen Bank = banka založená v roce 1976. Zakladatel je ekonom Muhammad Yunus.

Cíle práce

Cílem práce je nastínění celkového přehledu o fungování organizace a bankovníctví pro chudé a taktéž o úspěších mikrofinančních institucí (MFI²) v určitých rozvojových regionech. Za úspěchem MFI stojí velice dobře promyšlený úvěrový systém, dle kterého se tyto instituce řídí. Tento systém může být ovlivňován řadou faktorů: politický systém, vyspělost země, socioekonomické podmínky života, prostředí země, mentalita obyvatelstva a jiné. Je zřejmé, že úspěšnost mikrofinancování a MFIs závisí ve značné míře na vyspělosti daného státu. Vyspělost států je většinou vyjádřena Indexem lidského rozvoje nebo-li tzv. HDI³(Human Development Index). Předkládaná bakalářská práce má za úkol analyzování neziskové organizace FINCA. Celkovému nastínění o fungování organizace budou nápomocny ukázky programů v zemích Střední Ameriky a to konkrétně v Kostarice a Mexiku. V průběhu práce se budeme snažit potvrdit či vyvrátit následující tvrzení:

Hypotézu č. 1: Působnost organizace FINCA je úspěšná za určité vyspělosti země.

Hypotézu č. 2: Působení organizace je trvale udržitelné.

Hypotézu č. 3: Mikropůjčky jsou účinným nástrojem v boji proti chudobě.

V závěru práce zhodnotíme, zda byly předpoklady pravdivé či naopak. Již zmíněné hypotézy nám umožní vytvořit celkový náhled o funkčnosti mikrofinančních programů celé organizace FINCA International.

---

² Microfinancial institutions (MFI) = organizace poskytující mikrofinanční služby (mikro-půjčky do 100 USD).

³ HDI = Human Development Index= Index lidského rozvoje = ukazatel kvality života, který spravuje údaje o gramotnosti, chudobě, vzdělání, střední délce života a porodnosti.

Metodika

Práce je psána formou literární rešerše. Většina informací byla získána z internetových zdrojů převážně z oficiálního portálu organizace FINCA International. Odkud byly získávány informace o vzniku a vývoji organizace, včetně seznamu zemí zapojených do programu FINCA. Práce vychází především z oficiálních dokumentů a zpráv organizace, kde jsou uvedena ověřená data.

Při čerpání informací mikrofinančního charakteru byly využity portály Microfinance Gateway, MixMarket, Myelen, World Bank a jiné. Díky těmto portálům byly získávány informace o základních principech v mikrofinancování, postupech v poskytování mikroúvěrů až po informace o pozitivních a negativních dopadech mikrofinancování. Mikrofinanční portály byly důležitým zdrojem informací, jež umožnily nahlédnout do světa mikrofinančních institucí.

Ke zpracování bakalářské práce byly využity online databáze přístupné přes ČZU (Česká zemědělská univerzita) - Science Direct či Web of Science. Databáze poskytly vědecké a odborné články zabývající se širší problematikou mikrofinancování a působností FINCA International v Kostarice. Další podstatné informace nabídly knižní publikace od Armendáriz, Johnsona, Mayouxe, Morducha, Robinsona, Yunuse a jiných autorů, zabývající se problematikou mikrofinancování. Publikace poskytly náhled a širší spektrum informací o principech mikrofinancování.

V kapitole „Úvod do problematiky mikrofinancování“ se nahlíží do konceptu mikrofinancování, mechanismů a principů, na kterých funguje. Kapitola „MFI ke zlepšení životního standardu“ zahrnuje pozitivní i negativní dopady mikrofinancování. Následující kapitola „FINCA International“ se věnuje základní charakteristice poslání a vývoje neziskové organizace od vzniku až po současné rozšiřování působnosti. V závěru kapitoly jsou zmíněny všechny země, kde má FINCA International programy. Kapitola „Village banking“ umožňuje pochopit finanční svět samosprávné skupiny žen, jimž je poskytována forma mikroúvěru. Kapitola „Modelová země – Kostarika a Mexiko“ nabízí konkrétní příklad věnující se působení společnosti FINCA na území zmiňovaných států. Kapitola „Praxe“ nahlíží do života klientů jimž FINCA International změnila život. V práci je veden systém poznámek pod čarou, vysvětlující informace k určitým pojmům, názvům a organizacím.

1 Úvod do problematiky mikrofinancování

„Svět bez chudoby je takový, ve kterém se každý člověk sám dokáže postarat o své základní životní potřeby. Je možno si tedy vytvořit svět bez chudoby? Svět bez hladu, bez negramotnosti, bez podtříd? Ano můžeme, stejně tak jako můžeme vytvořit suverénní státy nebo demokratické politické systémy nebo například volnou tržní ekonomiku. Svět bez chudoby nemusí být dokonalý, ale bylo by to nejlepší přiblížení se ideálu.“

Muhammad Yunus

Pod pojmem mikrofinancování si můžeme představit celou řadu služeb, které se zaměřují na klienty s nízkými příjmy, především na ženy – podnikatelky, kde jde o podporu samostatně výdělečné činnosti. Tyto služby zahrnují malé půjčky, pojištění, spoření, převody peněz a další služby, jež jsou k dispozici v malých krocích, které si i lidé s nízkými příjmy mohou dovolit. I lidé žijící ve skrovnosti potřebují pestrou škálu finančních služeb pro své podnikání, budování majetku a v neposlední řadě pro základní koš potravin⁴. Rozmanitost nabízených služeb poukazuje na skutečnost, že finanční potřeby jednotlivců se mění v závislosti na čase a to zejména u klientů žijících v nemajetnosti. Na jedné straně stojí lidé věřící v dotované úvěry, ale na druhé straně se vyskytuje názor, že program půjčování musí být udržitelný (Hermes, Lensink, 2007). Mikrofinancování hraje důležitou roli především v zajištění sociální bezpečnosti. Otázkou je, zda přístup k mikrofinancování může pomoci ekonomicky slabšímu obyvatelstvu v nesnázích (Robinson, 2001).

Koncept mikrofinancování je znám již zhruba od poloviny 17. století, kdy jako úplně první koncept vznikl **Irský úvěrový fond** (Irish Loan Fund), který poskytoval úvěry chudým venkovanům. Tento fond byl založen Jonathanem Swiftem⁵ (Hollis, Sweetman, 1977). Od 19. století se v Evropě vyskytovaly podobné instituce, avšak k propracovanosti je dovedl Friderich Wilhelm Raiffaisen⁶. Koncepce Fridericha Wilhelma se nadále rozšiřovala z Evropy do zemí jihovýchodní Asie a dále pak do Latinské Ameriky (Armendáriz, Morduch, 2005).

---

⁴ Základní koš potravin = základní potraviny pro zajištění výživy.

⁵ Jonathan Swift žil v letech 1667 – 1745 v Anglii. Působil jako anglikánský kněz. Je znám také jako spisovatel, básník a satirik, autor Guliverových cest.

⁶ Friedrich Wilhelm Raiffaisen = německý bankéř žijící v letech 1818 – 1888, zakladatel první družstevní záložny.

Současné změny v mikrofinancování jsou především charakterizovány vzrůstající integrací s národními finančními systémy a větším zapojením komerčních bank. Mikrofinancování bylo dříve bráno jen jako okrajová část finančního sektoru, ale dnes už je jeho plnohodnotnou součástí. MFIs jsou schopny ovlivnit strukturu finančního sektoru v převážně velkém rozsahu (Armendáriz, Morduch, 2005). MFIs jsou speciální instituce, mající společenský a neziskový charakter. Výkon institucí se měří dle poměrových ukazatelů (DAE), jež přispívají ke zhodnocení účinnosti finančních institucí (Gutiérrez-Nieto, Serrano-Cinco, Molinero, 2005).

Mikro jsou nazývány proto, že jsou služby v porovnání s klasickými bankovními službami malé (úvěry jen do 100 USD). Tyto úvěry umožňují chudému obyvatelstvu vybudování svých vlastních „mikro“ podniků⁷, které jsou v rozvojových zemích jedním z nejdůležitějších zdrojů poskytování pracovních míst. Chudí lidé v rozvojových zemích⁸ nemají většinou právo na poskytování peněžních služeb od formálního bankovního sektoru, poněvadž nemají kreditní historii. Většina nemajetného obyvatelstva totiž nemá plnohodnotné, dobře placené a stabilní zaměstnání, žádný majetek, max. půdu, jež je pro banky v leckterých případech nezajímavá. Takoví lidé bohužel nemají určitou peněžní sumu, která je většinou nutná k založení spořicího účtu u tradičních bankovních ústavů. Bez podpory finančních ústavů by nedocházelo k růstu produktivity v jejich podnikání (Morduch, 2000).

V současné době mikrofinanční sektor neustále roste, mění se. Přibývají MFIs s neustále se rozšiřující nabídkou služeb. OSN⁹ (Organizace spojených národů) vyhlásilo rok 2005 za rok nízkých půjček (do 10 USD). Roku 2005 se připisuje největší nárůst poskytovaných mikroúvěrů převážně v zemích jihovýchodní Asie a Afriky (OSN, 2005). V současné době je s pojmem mikrofinancování nejvíce spojováno jméno profesora Muhammada Yunuse¹⁰, který v roce 2006 obdržel spolu s Grameen Bank se sídlem v Bangladéši Nobelovu cenu za mír. Muhammad Yunus je zakladatel legendární Grameen Bank, která je vedle FINCA International (Nadace pro mezinárodní společenství pomoci) jednou z nejznámějších a největších mikrofinančních institucí na světě.

---

⁷ Mikropodnik spadá do kategorie malých a středních podniků, zaměstnává méně než 10 osob a roční obrát a roční bilanční úhrn nepřekročí 2 miliony eur.

⁸ Rozvojové země = země s malou úrovní materiálního blahobytu.

⁹ OSN = Organizace spojených národů = mezinárodní organizace, cílem je zachování mezinárodního míru, spolupráce a bezpečnosti.

¹⁰ Muhammad Yunus = bangladéšský ekonom, zakladatel Grameen Bank.

Mikrofinancování poskytuje klientům podnikatelské úvěry, kde má klient motivaci splácet úvěr, pokud úvěr klient nesplácí je uveden do platební neschopnosti a na další úvěr již nevzniká nárok (Morduch, 2000). Nefunguje zde princip jednotlivce, ale splácení dluhů je v rámci úvěrové skupiny, jež je tvořena 20-30 členy, která má v čele mezi sebou zvolené většinou tříčlenné vedení, jež má právo vybírat splátky, jednat s bankovními ústavy či volit název samosprávné skupiny aj.

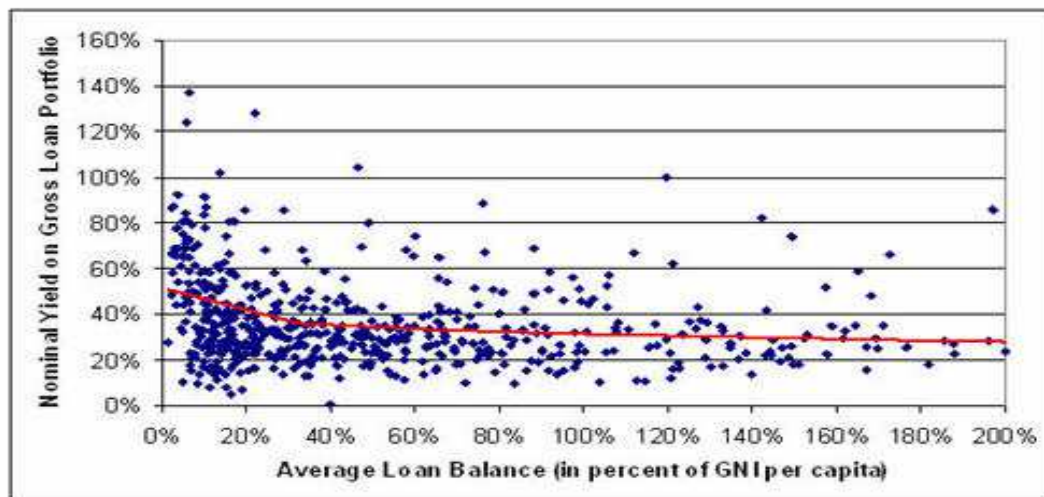
Úvěrové skupině je přiřazen tzv. „Credit Officer“, jenž bydlí nedaleko úvěrových skupin, mající neustálý dozor nad činností úvěrové skupiny (FINCA, 2010). Skupina klientů musí dodržovat striktní pravidla, což jsou například povinná docházka na schůzky s Credit Officer, pravidelné splácení splátek, dochvilnost, ukázněnost apod. Pravidelná disciplína zahrnuje odměny, ale i pokuty za neúčast a porušení pravidel na schůzkách. Dlužníci jsou velmi silně motivováni splácet své dluhy a to různými odměnami i sankcemi. V případě nesplácení je úvěr modifikován a splácí se v delším intervalu a v menších částkách (Hatch,2004).

Úvěry se poskytují v cyklech (nejčastěji v intervalu 4 měsíců), které bývají většinou o $\frac{3}{4}$ kratší než u klasických komerčních ústavů, kde se zprvu půjčují menší částky (50–100 USD). Dále pak mohou následovat částky až dvakrát vyšší, přičemž u některých klientů může dojít až k několikanásobnému zvýšení částky. Většinou se nepředpokládá, že jedinci žijící v chudobě (pod 1 USD/den) by měli určitou potřebu půjčovat si horentní sumy, které by dosahovaly tisíců či statisíců USD (MyElen, 15.9. 2011).

Stejně jako klasické finanční instituce si také MFIs účtují úrokové sazby na úvěry, jež poskytují. Úrokové sazby úvěru se pohybují zhruba od 15-20 % v Indii a Bangladéši. V těchto dvou zemích je mikrofinanční sektor vyspělejší, starší a zčásti dotovaný vládou. V Mexiku a jiných Latinskoamerických státech se úroková sazba šplhá až do výše 60-100 %. Za vyšší úrokové sazby stojí především značné operativní výdaje MFI, dosahující až 30 % z celkové úrokové sazby (MyElen, 15. 9. 2011).

Z níže uvedeného grafu vyplývá, že celosvětově se průměr úrokové sazby pohybuje kolem 35 %. Z grafu vyčteme nerovnost úrokové sazby, jež například v Mexiku převyšuje hodnotu vyšší než 60 %, ale například na Srí Lance je hodnota nižší než 20 %. Graf poukazuje na fakt, že výše půjčky nevysvětluje rozdíl mezi průměrnou výškou úrokových sazeb (Rosenberg, 2008).

Graf 1 Výše úrokové míry v závislosti na poměru úvěru a příjmu na obyvatele

Zdroj: [online]. [cit 2012-02-26]. Richard Rosenberg, Why do microcredit interest rates vary so much around the world? 2008. Dostupné z :<http://microfinance.cgap.org/2008/06/20/why-do-microcredit-interest-rates-vary-so-dramatically-around-the-world/>

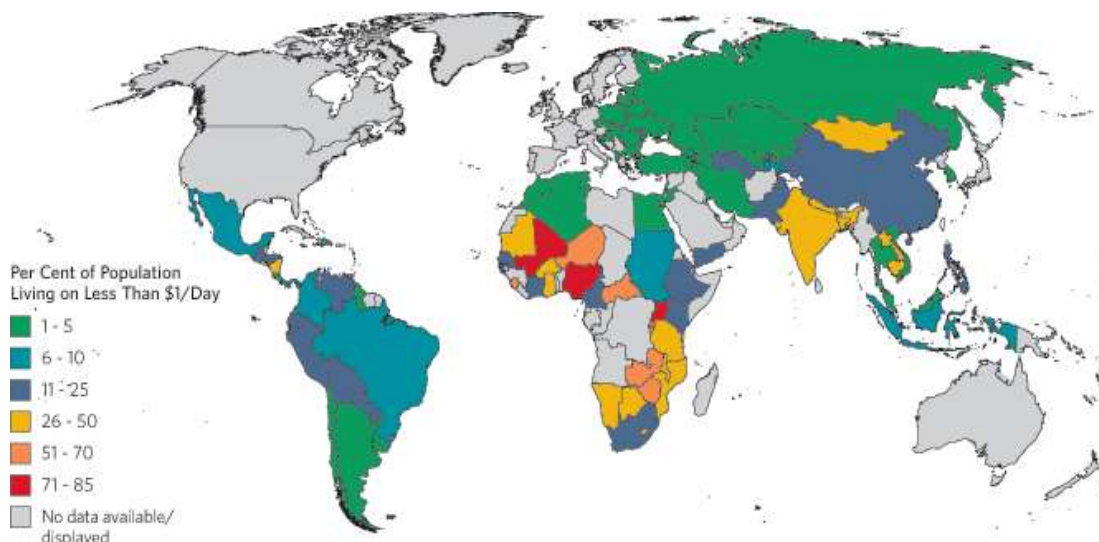
1.1 Klienti FINCA

Klienti jsou nejčastěji popisováni podle stupně chudoby, a to od absolutní chudoby¹¹ (pod 1 USD/den) k relativní chudobě¹² (více jak 2 USD/den). Dnes si pod pojmem extrémní chudoba představíme obyvatele žijící pod hranicí 1 USD na den. Lidé žijící v nemajetnosti nejsou záležitostí pouze rozvojových zemí. Skrovnost je nerovnoměrně distribuována po celém světě. Následující obrázek uvádí distribuci chudoby ve světě. Z níže uvedeného obrázku je možno vyčíst že nejvíce postižené jsou africké státy konkrétně (Nigérie, Uganda, Mali). Na území těchto tří států žije 71 % - 85 % obyvatel žijících pod 1 USD/den. Dle obrázku můžeme hodnotit, že nejhorší situace je právě v Subsaharské Africe ve srovnání se zbytkem světa (World Bank, 2005).

¹¹ Absolutní chudoba = okamžik, kdy člověk není schopen uspokojit své základní potřeby (0-1USD/den).

¹² Relativní chudoba = stav jedince, který uspokojí své sociální potřeby na výrazně nižší úrovni než je průměrná úroveň dané společnosti (pod 2 USD/den).

Obr.1: Procentuální vyjádření populace žijící pod 1 USD/den

Zdroj:[online].[cit.2012-02-26] World development indicators, World Bank,2005, dostupné z:http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/50A050CF132C60188525716B0049B77C-unfpa_POP_wrl300605.pdf

Ve skutečnosti je skupina klientů velice různorodá a každý klient má své specifické požadavky, proto jsou vyžadovány rozmanité půjčky a produkty poskytované institucemi. Ženy tvoří v klientele majoritní skupinu. U některých MFI tvoří 100 % u jiných méně, ale z celkového počtu klientů MFI tvoří podstatnou část i muži a to ze 33 %. Tito klienti či klientky obvykle pracují v malých firmách, farmách nebo jsou samostatně výdělečnými osobami v rozmanitých sektorech např. rybaření, řemeslné práce, prodej zeleniny, koření anebo působí v dopravní sféře. Mnoho klientů MFI můžeme nazvat „opravdovými“ podnikateli, ale část se jimi stala z donucení. Především při velkém nedostatku pracovních míst ve státním sektoru (Hatch,2004).

1.2 Úroková míra

Kritika vysokých úroků se snaží poukázat na to, že tak chudí lidé nejsou schopni nejen splácet půjčky, ale také splácet stanovené vysoké úroky, jež mnohdy přesahují až 60 %. Společnost požaduje jisté nastavení mikrofinancování, jakožto grantů dotovaných MFI či soukromými investory. Z historie však víme, že i lidé nemajetní jsou schopni splácet vysoké úroky. Už v minulosti nacházíme zmínky o půjčování od místních lichvářů, přičemž úroková míra lichvářů byla mnohokrát větší než úroková míra MFI (Krutílková, 2011). Stanovení výše úrokových sazeb závisí z velké části na stupni vývoje trhu (Švecová, 2009). Dnes je výše úrokové míry akceptovatelná. Ve srovnání s vyšší úrokové míry od tradičních bankovních ústavů je výše úrokové míry u MFI stále přijatelná (Armendrariz, Morduch, 2005).

Tab.1: Úrokové sazby institucí

Instituce	Úroková sazba Kostarika (%)	Úroková sazba Mexiko (%)	Úroková sazba ČR (%)
Komerční ústavy	17	20	9
MFI	32	45	-
Lichváři	250	300	150

Zdroj: vlastní

Zvolená úroková míra ustanovuje především výši nákladů, jež musí být pokryty. Náklady se během realizace mohou neustále zvyšovat, např. kvůli špatné struktuře, mentalitě obyvatelstva a špatně fungujícímu trhu práce (Pekař, 2011).

Stanovení určité výše úrokové míry pro daný případ je vcelku komplikované. Je nutné znát prostředí a kulturu dané oblasti, ale též je důležité správné řízení MFI. V případě, kdy úroková míra vyhovuje obou stranám, můžeme mluvit o tzv. „strategii dvojího vítězství“ (Win-win strategy)¹³. Možnost udržitelnosti MFI bez vnějších finančních dotací formulovali Rhyne a Otero na základě čtyř stupňů poskytovaných mikropůjček (Mayoux, 2000).

¹³ Win-win strategy = úspěch na poli úvěrů a zároveň stabilita, rozvoj MFI. Míra úroku je přijatelná jak stranou půjčujících, tak i stranou poskytujících MFI.

Tab.2 : Čtyři stupně poskytování mikroúvěrů dle Otera a Rhyna

<u>Stupeň půjčování</u>	<u>Struktura</u>
1.stupeň	Velmi nízké dotované úvěry; minimální úrok; pokrývá náklady; umožňuje růst kapitálu.
2.stupeň	Míra dotovaných úvěrů omezena; úvěry poskytnuty na základě zisků z úroků
3.stupeň	Dosažení finanční udržitelnosti; tvorba dostatečného kapitálu pro poskytování mikro-úvěrů.
4.stupeň	Kapitál srovnatelný s bankovními ústavami; bez vnějších dotací; finanční udržitelnost.

Zdroj: vlastní

Jako první vstupní stupeň poskytování úvěrů je doporučováno poskytování dotovaných velmi nízkých půjček s minimální úrokovou sazbou, která pokryje náklady a umožňuje vzrůst kapitálu pro finanční fond, jež je skupinám k dispozici na základě tzv. „rotačního systému“. Rotační systém poskytuje skupině úvěr až pokud je úvěr splacený skupinou předešlou. Na základě zvyšování úrokové míry se po určité době navyšuje i finanční fond. Je tedy možno poskytovat úvěry vyšší a současně více skupinám (Krutílková, 2011). V tomto stupni mohou být úvěry stále dotovány, ale míra dotací už je značně omezena, a proto by úvěry měly být poskytovány z finančního fondu utvořeného na základě zisků z úroků. V následné fázi je možnost dosáhnout určité finanční udržitelnosti. Vytvoří se dostačující finanční kapitál pro poskytování půjček (Mayoux, 2000).

V posledním, čtvrtém stupni je MFI schopna disponovat s kapitálem srovnatelným s klasickými bankovními ústavami, přičemž je dosaženo finanční udržitelnosti MFI bez vnějších dotací. Dnes je jistá finanční udržitelnost MFI vskutku složitý a zdlouhavý proces (Krutílková, 2011).

2 MFI ke zlepšení životního standardu

V současné době si většina klientů MFI stojí za tím, že se jim zlepšil život díky mikropůjčkám. Důkazy o zlepšení pochází z pozorování chování tisíce klientů, kteří poukazují na to, jak důležitý krok to pro ně byl. Existuje pár pádných důvodů, proč obhajovat úspěšnost mikrofinancování. Za více než poslední tři desetiletí (1980-2010) se ukazuje, že klienti, kteří nikdy předtím neměli žádné zkušenosti s MFI z médií či různých inzercí, přicházejí a stávají se klienty na základě ústních zkušeností (Microfinance Gateway, 20.10.2011). MFI plní poslání zkvalitnit finanční strukturu a systém, jež je potřebný pro investiční činnost. Napomáhají zvýšit trvale udržitelný rozvoj a to nejen díky eliminaci případných deficitů. Avšak i poskytování mikroúvěrů má své limity dle (Microfinance Gateway, 20.10. 2011). Mezi limity můžeme řadit několik následujících faktů:

- Některé rozvojové země poskytují mikrofinanční programy pouze klientům, jež už mají vlastní bankovní účet či kreditní historii nebo jistou formu zástavy.
- V mnoha případech je mikroúvěr poskytnut klientům, kteří již disponují určitým majetkem. Ne vždy se tedy mikrofinance zaměřují na to nejchudší obyvatelstvo.
- Rozvojové regiony trpí nedostatkem finančního kapitálu, z čehož vyplývá, že půjčování do rozvojových zemích se stává velkým rizikem (Švecová, 2009).
- Klienti MFI se vykazují spolehlivým splácením úvěrů. Nejsilnější hnací motor jedince je tlak úvěrové skupiny, kdy si klienti snaží zachovat přístup k mikroúvěrům a dalším finančním službám. Při příchodu „horších časů“ by splácení úvěrů u klasických bankovních institucí klesalo, ale u mikroúvěrů bude stále návratnost na velmi vysoké úrovni. Fakt, že klienti jsou ochotni přistoupit na tento úrok dokazuje, že jsou schopni a ochotni tento úrok platit, kdy je pro klienty dispozice úvěru důležitější než výše úroku. Pro klienty z řad chudého obyvatelstva jsou mnohdy tyto služby tak cenné, že jsou ochotni v některých případech platit vysoké úrokové sazby a přijmout minimální či nulový výnos z úspor. Většina klientů je opakovaným zákazníkem. Po prvotním úvěru (do 100 USD) je možnost další úvěry navyšovat a dostat se mnohdy až na dvojnásobnou či dokonce trojnásobnou částku.

2.1 Pozitivní dopady mikrofinancování

Mikrofinancování poskytuje mnoho pozitivních dopadů na nemajetné obyvatelstvo. Jedním z mnoha důležitých pozitiv je snížení jisté bezbrannosti chudých lidí. Mezi nejdůležitější pozitivum se dále řadí zlepšení socioekonomických podmínek života, budování nových schopností a zkušeností. Chudí lidé budují své vlastní mikropodniky a začínají být ekonomicky aktivní. Pro skrovné obyvatele rozvojových zemí je to mnohdy jediná šance k vylepšení svého života. Mikrofinancováním můžeme být nápomocni k vytvoření podnikání od základu až k úspěšně prosperujícímu podniku. Navyšující se příjmy vytvářejí nové pracovní příležitosti pro chudé obyvatelstvo. U dětí mikro-podnikatelů je též známo, že dodržují školní docházku a více se věnují svému společenskému rozvoji a studiu. Rozvíjí se vzdělávání klientů MFI ve finanční sféře a i ve specifických okruzích dle záměru podnikání (Krutílková,2011).

Zdravotní a stravovací návyky klientů jsou na vyšší úrovni s porovnáním s ostatními obyvateli. Klienti MFI jsou více srozuměni s ochranou proti nemocem (HIV/AIDS, malárie, střevní onemocnění, tyfus, žloutenka, cholera aj.). Ženy jsou více informovány o široké škále antikoncepčních metod (antikoncepční pilulky, kondom aj.), o gynekologických problémech a správném průběhu těhotenství. U tzv. „domorodců“ dochází majoritně k neplánovanému rodičovství. U klientů MFI se již v dnešní době jedná o plánované těhotenství.

V neposlední řadě mohou mikrofinance působit jako nástroj při ochraně životního prostředí a mohou přispívat k tvorbě trvale udržitelného rozvoje. A to při šetrnějším zásahu do přírody, nákupem lepších pracovních strojů, omezením škodlivých zásahů do přírody apod. Pozitivní dopady mikrofinancí mohou být měřeny i dle vyšších údajů. Převážně dle spotřeby u aktivních klientů MFI - náklady na vzdělání, náklady na zdravotní péči a provoz obchodu aj. (Barnes,2002).

2.2 Negativní dopady mikrofinancování

Po úspěších různých MFI v 20. století se tento „nástroj“ proti chudobě rozšířil do téměř všech rozvojových zemích světa (Afrika - Uganda, Malawi, Tanzanie, Demokratická republika Kongo aj.; Latinská Amerika – El Salvador, Mexiko, Kostarika, Honduras, Guatemala, Haiti aj.; Asie – Kyrgyzstán, Gruzie, Ázerbajdžán, Arménie, Rusko aj.). Mnoho lidí považovalo mikrofinancování za „*Nový svět pro chudé, jež pro ně znamenal zhruba stejný potenciál jako zelená revoluce a její úspěch v zemědělství*“ (Buckley, 1997). Avšak je možno považovat mikrofinancování za nástroj pro vymícení chudoby? Díky světovým průzkumům (dle WB – World Bank¹⁴) je dokázáno, že mikrofinance mají negativní dopad například na život chudých obyvatel (World Bank, 2005).

V posledním roce se objevují negativní dopady převážně v jihovýchodní Asii (nejvíce Indie), kde mikrofinanční schémata, mající určité limity, nenaplňují všechna předpokládaná očekávání. Z průzkumů je dokázáno, že oproti původním očekáváním mikropůjčky nepřispívají k dlouhodobému ekonomickému růstu v daných oblastech. Jako modelovou oblast můžeme uvést Bangladéš, kde má mikroúvěr kolem 15-20 milionů domácností, přičemž faktem je, že většina mikropůjček již není používána na investice, ale k přímé spotřebě. Tento jev v důsledku zvyšuje kvalitu života jedince, ale nedokáže zajistit soběstačnost a prosperitu do budoucna (Krutílková, 2011).

Mezi největší problémy negativního dopadu mikrofinancí patří hlavně **vysoká zadluženost**, která se ve velké míře vyskytuje v určitých regionech (jihovýchodní Asie, Latinská Amerika a Afrika), kdy jako příklad můžeme uvést státy Indie a Bangladéš. Dnes má pojem „půjčit si“ prakticky stejný význam jako „být dlužníkem“. Po celém světě je poměrně snadný přístup k mikrofinancím a všem připadá, že půjčit si je naprosto přirozená a snadná věc. K vysoké zadluženosti také bezesporu přispěla neúměrná výše úroků (mnohdy až 60 %). Zadlužení může nastat v té chvíli, kdy klienti nejsou schopni splácet své úvěry a úroky. Většina z MFI se již dnes pokouší vysoké zadluženosti předcházet povinným spořením nebo pojištěním. Tato metoda, ale není obzvláště „šťastná“, neboť klienti vytvoří určitý zisk, který ale není až tak vysoký, aby z něj ještě pokryli spoření či pojištění.

---

¹⁴ World Bank zabezpečuje finanční a technickou pomoc rozvíjejícím se zemím s cílem snížit chudobu a zlepšit životní podmínky na celém světě. Tvoří ji dvě instituce: Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD) a Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association – IDA).

Tento problém najdeme nejčastěji u zemědělsko-podnikatelských aktivit, kdy jsou klienti závislí např. na úrodnosti jejich půdy, výnosu plodin, klimatických podmínkách apod. (Mayoux, Hartl, 2009).

Dalším negativním dopadem mikrofinancování bývá velmi **špatná situace v rodinách**, kdy narůstá napětí v rodině a někdy může docházet k domácímu násilí. Stává se tomu tak v případě, kdy se žena stane úspěšnou podnikatelkou a její manžel nemá kontrolu nad jejími finančními příjmy (Johnson, 2009).

Jedním z mnoha dalších omezení mikrofinancí je, že **systemy nejsou uplatitelné** v mnoha případech extrémní chudoby. U většiny případů poskytování mikroúvěrů je potřebné, aby měl jedinec pravidelný příjem alespoň 2-3 USD denně. Skupiny sociálních jedinců jsou mnohdy vyloučeny ze schémat mikrofinancování (Krutílková, 2011).

Velkým problémem je jistá **udržitelnost poskytovaných služeb** a množství klientů, kterým byly služby poskytnuty versus snaha o vytvoření co nejlevnějších schémat pro nejchudší obyvatele. I malé fixní půjčky jsou kvůli nákladům na personál poměrně drahé, přestože díky skupinovým schématům dosáhnete stoprocentní splatnosti. Ve většině případů je nutné spoléhat na stálou finanční podporu ze strany státu či mezinárodních investorů. Dochází tudíž ke značnému omezení plánů jedinců do budoucna kvůli politické moci a zvláště je znemožněn růst mikrofinančních institucí.

V určitých oblastech přestávají být mikrofinance výhodné a jejich původní záměr se vytrácí. Jedním z dalších problémových faktorů je častá **absolutní (finanční) negramotnost** chudých klientů, kteří nejsou schopni posoudit rizika spojená s poskytnutím úvěru. V důsledku těchto skutečností je poukazováno na slova Mohammeda Yunuse: „*Mikrofinanční služby v určitých podmínkách vedou k totožným problémům, které měly ve své původní podobě vyřešit*“ (Yunus, 2011).

V celkovém pojetí i přesto, že mikrofinance přinášejí pozitivní dopady, přinášejí i řadu hrozeb a ohrožení. Je tedy bezvýhradně nutné přizpůsobovat rozvojové a mikrofinanční programy daným sociálním podmínkám v určitých oblastech.

3 FINCA International

Pod zkratkou FINCA se ukrývá Nadace pro mezinárodní společenství pomoci (The Foundation for International Community Assistance) se sídlem ve Washingtonu D.C., která vznikla roku 1984 v Bolívii. Je to nezisková mikrofinanční organizace fungující na principu poskytování mikroúvěrů. V současné době je tato organizace považována za jednoho z průkopníků moderního mikrofinancování. Organizace poskytuje finanční služby v podobě mikroúvěrů a to podnikatelům s nejnižšími příjmy v rozvojových zemích a zemích třetího světa¹⁵. Umožňuje získat půjčky bez ručitele a splácení půjčky skupině, ne jedincům (FINCA, 15.10. 2011).

Cílem této neziskové organizace je vytvoření nových pracovních míst v oblastech, kde chybí pracovní místa ve státním sektoru; zvýšení příjmů rodin; zlepšení životní úrovně obyvatel a snížení chudoby ve světě. Ve většině případů dochází k poskytování půjček ženám. Ty se z hlediska historie ukázaly být lepším úvěrovým „rizikem“, jelikož ženy spíše inklinují k zodpovědnosti než muži. V roce 2008 tvořily ženy 70 % klientů, v současné době, tj. v roce 2011 klienty tvoří převážně ženy a z pouhých 33 % muži. Posláním a cílem organizace je vytvoření pevné globální sítě mikrofinancí. Síť sloužící převážně pro podnikatele s malými příjmy (FINCA, 15.10. 2011).

Organizace se skládá ze dvou subjektů (FINCA International, FINCA microfinance holdings), které spolupracují v rámci partnerství. Prvním subjektem je **FINCA International**, která je nezisková a zvyšuje finanční prostředky, vytváří nové služby zákazníkům, provádí demografické výzkumy a měří přínos pro klienty. Druhým subjektem je **FINCA Microfinance Holdings**, která je dceřinnou společností FINCA International a působí s odpovědnými partnery jako je IFC¹⁶ (Mezinárodní finanční korporace) a WBG¹⁷ (Světová banka), které sdílejí její poslání. V dnešní době má FINCA zhruba 800 000 klientů v 21 různých zemích.

---

¹⁵ Země třetího světa = název pro státy, které jsou ekonomicky málo rozvinuté. Typický je minimální materiální blahobyt (Státy Subsaharské Afriky, všechny státy Latinské Ameriky, všechny státy Blízkého východu a Severní Afriky, státy v Tichomoří, Střední, jižní a jihovýchodní Asie).

¹⁶ IFC= International Finance Corporation = Mezinárodní finanční korporace = podporuje investicemi a úvěry rozvoj soukromého sektoru v rozvojových zemích. IFC spadá pod World Bank Group.

Od roku 1984, kdy byla organizace založena, využilo poskytování finančních služeb více než 750 000 klientů, přes 20 000 obecních bank ve 24 zemích na všech čtyřech kontinentech (FINCA, 15.10. 2011).

Rozsah chudoby ve světě je veliký (1,14 miliardy lidí), proto OSN vytvořila program Millennium Development Goals¹⁸(MDG-Rozvojové cíle tisíciletí), vedoucí k odstranění největších problémů rozvojového světa: odstranění extrémní chudoby a hladu; dosažení základního vzdělání pro všechny; prosazování rovnosti pohlaví; posílení role žen ve společnosti; snížení dětské úmrtnosti; zlepšení zdraví matek; boj s nemocí HIV/AIDS a malárií; zajištění udržitelného stavu životního prostředí; budování světového partnerství pro rozvoj (OSN, 15.10. 2011).

V průběhu následujících 2-3 let (2012-2015) by měla IFC vložit zatím největší kapitál do mikrofinancování, přibližně by mělo být vloženo kolem 35 mil USD. Díky těmto investicím bude možno nastartovat partnerství a rozšířit pole působnosti FINCA International i do budoucnosti (FINCA, 15.10.2011).

V průběhu následujících tří let (2012-2015) by investice od IFC, Evropských rozvojových bank a soukromých investorů měly činit kolem 74 mil USD. Tato finanční injekce má dát vznik dceřinné společnosti, jejímž úkolem bude zdvojnásobit počet klientů na 1,5 milionu. Soukromí investoři a Evropské rozvojové banky věří, že organizace dokáže kapitál dostat i k těm nejchudším a více vzdáleným klientům se spořicími účty a k pojistným produktům ve více než 21 zemích světa, kde působí. FINCA spolupracuje ve veřejném sektoru s mnoha partnery:

- Americké ministerstvo zemědělství (USDA)
- Agentura pro mezinárodní rozvoj (USAID)
- Ministerstvo pro mezinárodní rozvoj (DFID)
- Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD)
- Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)
- Microfinance Investment Support Facility for Afghanistan (MISFA)

---

¹⁸ MDG = Millenium Development Goals = Rozvojové cíle tisíciletí

Díky spolupráci s různými institucemi včetně bilatelárních a multilaterálních organizací dochází k realizaci programů a k rozšiřování rozvojové pomoci po celém světě (FINCA, 13.3. 2012). FINCA je dotována milionovými granty, jež organizaci umožňují plnit provozní a strategické cíle. Spolupráce přináší expanzi do nových regionů, vývoj nových produktů, zlepšení mechanismů poskytování mikro-půjček, vývoj nefinančních doplňkových služeb pro klienty. FINCA se jako ostatní organizace snaží vyrovnat své charitativní poslání s potřebou přilákat kapitál pro rozšíření (Silver, 2011).

FINCA patří mezi MFI s vynikající ochranou klientů, dodržující základní soubor ochrany zákazníka. Mezi speciální pro-klientské kodexy chování a zvyklosti patří: vyvarovat se nadměrnému zadlužení; stanovení transparentní a zodpovědné ceny; vhodné postupy inkasa; etické chování personálu; ochrana údajů; soukromí klienta a mechanismy pro nápravu křivd. Mikropůjčky plní poslání v pomoci klientům budovat vlastní úspěšné podniky, ale zároveň splňují všechny podmínky ochrany klientů před riziky. Před poskytnutím půjčky provádí organizace školení během něhož se klienti seznámí se strukturou mikro-úvěru, jak s penězi nakládat či jak si ponechat část úspor nebo rozšířit své podnikání. Školení úvěrové skupiny je nezbytné pro správnou funkci mikrofinancování, ale i pro dlouhodobý úspěch organizace. Již deset let provádí FINCA International průzkum po celé své síti, jež umožňuje hlouběji proniknout do psychiky klientů a lépe poznat svět nemajetných. Díky průzkumům je organizace schopna určit do jaké míry má mikrofinancování vliv na život klienta (FINCA, 25.3. 2012).

FINCA International působí v těchto zemích: Demokratická republika Kongo Malawi, Tanzanie, Uganda, Zambie, Ekvádor, El Salvador, Guatemala, Haiti, Honduras, Kostarika, Mexiko, Nikaragua, Arménie, Ázerbajdžán, Gruzie, Kosovo, Kyrgyzstán, Rusko, Tádžikistán, Afghánistán, Jordánsko.

3.1 Historie FINCA

FINCA byla založena roku 1984, kdy zakladatel John Hatch, ekonom a mezinárodní expert na rozvoj zkoncipoval nový způsob poskytování finanční pomoci zemědělcům s nízkými příjmy a chudým a to při svém působení na projektu s farmáři v Bolívii, kde byla tou dobou výrazná inflace¹⁹. Tento nový program umožnil farmářům získat půjčky bez ručitele, kde hlavní byly úrokové sazby, které si většinou mohli zemědělci dovolit. Program přinesl skupiny jedinců, kteří se společně mohli podílet na splácení půjček a na investování. Po této události se Hatchův program vryl do paměti jako tzv. „Village banking“²⁰.

První oficiální zmínky o působení organizace se datují až do roku 1986, kdy John Hatch odstartoval svůj první malý program v El Salvadoru, poskytující finanční pomoc ženám, věnující se tamnímu obchodu. Zaměření na poskytování financí ženám v obchodu bylo velice úspěšné, zlepšila se životní úroveň mnoha rodin, péče, finanční možnosti i dětská gramotnost v rámci navštěvování základní školní docházky. Podnikání žen začalo vzkvétat zhruba po prvních dvou mikroúvěrech. Výnosy se neustále zvyšovaly. John Hatch byl již tehdy přesvědčen, že našel nový způsob, jak rodiny pozvednout z chudoby. Výhodou bylo, že ženy začaly navzájem spolupracovat, podporovaly jedna druhou a vzájemně podnikaly. Pokud jeden z místních podniků rychle vzrostl, lákal k sobě čím dál více zákazníků a využíval i podniky v okolí. „Village banking“ se od té doby považuje za ústřední bod budování komunity od základů. Zanedlouho po uvedení programu na trh už dosahoval zhruba 14 000 klientů s úvěry v hodnotě 630 000 USD. Tento fakt poukazoval na velkou poptávku mezi MFI po pracovním kapitálu mezi chudým obyvatelstvem rozvojových zemích. John Hatch začal svůj program zdokonalovat a proškolovat ostatní v programu „Village banking“. Další nové programy se zrodily v Latinské Americe (FINCA, 15.10. 2011).

Po svém úspěchu v El Salvadoru se FINCA začala rozrůstat a začala rozšiřovat pole působnosti. Otevřela nové programy v Kostarice, Mexiku, Hondurasu, Guatemale a na Haiti roku 1989. V roce 1992 vstoupila i do programu Afrika, kde je dnes chudoba nejrozšířenější. Důvodem bylo zjistit, zda-li program může být úspěšný i v rámci jiného kontinentu než byla Latinská Amerika doposud.

---

¹⁹ Inflation = všeobecný růst cenové hladiny v čase, kdy se nejčastěji měří indexem spotřebitelských cen. Má za následek pokles kupní síly peněz, protože za stejnou částku lze koupit méně zboží a služeb.

²⁰ Village banking = neformální, samosprávná skupina, které je poskytnut lokální úvěr.

Jako první z afrických zemí do programu vstoupila Uganda, protože ji v té době sužovaly politické problémy, nestabilita a HIV/AIDS. Bohužel po vstupu Ugandy do programu se ukázalo jak malé je povědomí o mikroúvěrech, kdy docházelo k problémům při uvedení do praxe. Přesto Ugandu následovaly Malawi, Tanzanie, Zambie a Demokratická republika Kongo. Do konce roku 1994 poskytovala FINCA v Africe a Americe finanční služby více než 50 000 farmářským rodinám s nízkými příjmy.

V roce 1995 vstoupil do programu FINCA třetí region a tím byla Asie, zde byl program zahájen v Kyrgyzstánu, kde byla velká nezaměstnanost a nedostatečná znalost základních principů ekonomiky. V tamním prostředí byl program FINCA prakticky neznámý. I přes tyto problémy byla FINCA schopna svoji ekonomiku uvést do praxe bez sebemenších problémů. Program v Kyrgyzstánu začal tedy rychle růst a stal se vzorem pro ostatní země v regionu jako byla Gruzie a Ázerbajdžán, které do programu vstoupily v roce 1998. Dále Arménie a dvě provincie Ruska (Samara a Tomsk) v roce 1999, kde FINCA působila jako první rozvojová organizace po uzavření příměří v červnu roku 1996. Tádžikistán se připojil roku 2003. Po úspěších v Asii organizace přizpůsobila své služby i pro větší úvěry. Netrvalo dlouho a k programu se připojil i čtvrtý region - Střední východ, kde první zastupitelnou zemi reprezentoval Afghánistán realizujícím programem z roku 2003.

V roce 2007 se FINCA zavázala k dosažení cíle jednoho milionu lidí, který bude jejich mikrofinanční program využívat a to do roku 2010. FINCA Jordánsko, kde byl program podporován samotnou jordánskou královnou byl zahájen roku 2008, kdy u obou těchto asijských programů v Jordánsku a Afghánistánu byl kladen důraz na soulad s islámským náboženstvím. FINCA nabízela v obou zemích předem schválené a dohodnuté kupní smlouvy, výslovně rozčleňující prodej zboží za hotové a přirážku, včetně administrativních nákladů spojených s transakcemi. V roce 2008 FINCA rozšířila své dárce a investory přidružením britské pobočky; v listopadu roku 2009 otevírá pobočky v Kanadě. Rok 2009 je v historii této organizace důležitý z hlediska spolupráce s Německou národní bankou, s níž se snaží o zajištění závazků v hodnotě 21,2 mil USD pro mikrofinancování fondu. Tento fond vlastní pouze soukromí investoři, který přinesl nové skupiny investorů pro mikrofinancování průmyslu. Fond je důležitý, protože soukromí investoři jsou schopni poskytnout 100 mil USD na dodatečné úvěry na zlepšení infrastruktury i jakožto zdroj investic do benefitů pro zaměstnance a do svých poboček.

Tab. 3: Vývoj a vznik jednotlivých programů FINCA

<u>Rok zahájení programu FINCA</u>	<u>Rozvojový region</u>	<u>Státy</u>
1984 – vznik FINCA	Latinská Amerika	Bolívie, Kostarika
1986	Střední Amerika	El Salvador
1989	Střední Amerika	Mexiko, Honduras, Guatemala, Haiti
1992	Afrika	Uganda, Malawi, Tanzanie, Zambie,
1995	Střední Asie	Kyrgyzstán
1998	Jihozápadní Asie	Gruzie, Ázerbajdžán
1999	Jihozápadní Asie	Arménie, Samara a Tomsk (Rusko)
2003	Střední východ	Afghánistán
2008	Blízký východ	Jordánsko

Zdroj: vlastní

K roku 2010 má FINCA více než 750 000 klientů na čtyřech kontinentech světa. FINCA se stává úspěšnou organizací, usilující o prolomení „začarovaného kruhu chudoby“²¹ ve 21. století. Programy se staly vzorem a modelem pro řádnou finanční podporu. Třináct z jednadvaceti programů realizovaných organizací dosáhly statutu „udržitelnosti“²². FINCA slaví 25 let své existence a poskytování služeb. Dnes nabízí velkou škálu finančních služeb pro více jak 750 000 osob s nízkými příjmy ve více než 21 zemích světa, má více jak 320 mil USD v nesplacených úvěrech a dosahuje schopnosti vyplatit až 800 mil USD v půjčkách do konce roku 2011. Proto, aby se organizace dál mohla podílet na snižování chudoby a hladu, musela vytvořit nový ambiciózní plán pro růst.

²¹ Začarovaný kruh chudoby – pokud jsou lidé chudí, nemají možnost nic uspořít, vše se utratí za nutné potřeby. Pokud nejsou úspory, nejsou investice, pak neexistuje ekonomický růst.

²² Udržitelnost = schopnost udržovat způsob života donekonečna, kdy je brána v úvahu i budoucí prosperita a nevyčerpání přírodních zdrojů.

3.2 Plán růstu FINCA pro rok 2012

- Otevření programu „Village banking“ v deseti zemích, kde je FINCA nejvíc zapotřebí;
- Vytvořit cca 100 000 „Village banks“ v nejvíce opuštěných čtvrtích na světě;
- Dosažení 1 000 000 klientů, kterým jsou poskytnuty služby.

FINCA neustále investuje do zemí, které jsou na tom nejhůře, například země Latinské Ameriky (Haiti, Honduras, Mexico, El Salvador, Kostarika aj.), mající největší potřebu finanční pomoci. Po 12. lednu roku 2010, kdy bylo Haiti zasáhnuto zemětřesením, organizace zdvojnásobila své úsilí v nejchudší zemi západní polokoule. Zemětřesení zanechalo kolem 250 000 mrtvých a kolem milionu lidí bez střechy nad hlavou. FINCA na Haiti založila podpůrný fond „Haiti Earthquake Relief Fund“, aby se program, který zde působil před zemětřesením, dostal zpět do činného procesu a pomohl řešit finanční problémy po zemětřesení.

Po celém světě neustále přetrvávají problémy jak s chudobou, tak s extrémním hladem, nerovností mezi pohlavím apod. Klienti MFIs neustále dokazují, že zvládají splácet své půjčky i během válek, politických nepokojů, přírodních katastrof a různých finančních krizí. Ve většině případů je tedy nutné pokračovat i nadále ve zlepšování poskytovaných mikroúvěrů, pojištění, spoření a dalších finančních služeb. Je zapotřebí neustále rozšiřovat řadu klientů, ale i řadu soukromých investorů, kteří jsou v mnoha případech velice potřební. V budoucnosti je velice důležitá snaha eliminovat překážky, jež by neumožnily poskytování mikropůjček širšímu spektru klientů (FINCA, 25.11. 2011).

4 Village banking

Village banking je navrženo tak, aby co nejvíce napodobovalo metodu mikrofinancování. Village banking je neformální, samosprávná skupina, skládající se z počtu cca 20-30 členů. Převážně jsou skupiny tvořeny ženami v domácnosti, každé skupině je přiřazen „Credit Officer“. Na začátku tvoří skupinu kolem 50 % ženy, kterým připadá méně než 1 USD/den, zbytek skupiny pak tvoří mírně chudé ženy s 1-2 USD/den a ženy s více než 2 USD/den. Tyto ženy se scházejí převážně jedenkrát týdně a to v domě některé z členek skupiny, kde mají naprosté soukromí a mají zde zázemí pro trénink dovedností. Počáteční úvěry se pohybují mezi 50-100 USD a jsou dokonale propojeny s úsporami. Čím více klient ušetří, tím více si smí půjčit. Obvyklá výpůjční lhůta je 4 měsíce, kde by měl být dluh splacen v 16 týdenních splátkách (Hatch,2004).

Tržní úrokové sazby v procentech většinou odpovídají sazbám místních komerčních bank, jež jsou účtovány zákazníkům. Úroková sazba je minimální ze sazeb místních lichvářů, kdy úrokové sazby lichvářů bývají například 10 % (Westley, 2004).

Splátky jsou kolektivně spláceny. Jestliže jeden ze členů nemůže splátku uhradit, je splátka splacena zbytkem úvěrové skupiny, proto tady neplatí princip jednotlivce. Skupiny mají pravomoc spravovat všechny své finance, vybírají vlastní pokuty (např. za nepřítomnost na schůzích, opožděné splátky aj.), řeší úvěry pro mladistvé, vedou své vlastní účetnictví a vytváří své vlastní vyhlášky a směrnice (Hatch, 2004).

V každé zemi, kde FINCA funguje je vytvořena hostitelská nezisková instituce, řídící programy. Tyto instituce obvykle nazýváme FINCA - Ekvádor, FINCA - Uganda (podle toho v jaké zemi je program realizován). Po celém světě již existuje 24 přidružených institucí. Program do země většinou přináší zkušený výkonný ředitel, který již „Village banking“ vybudoval v jiné zemi, mající pravomoci vytvářet instituci, přijímat zaměstnance a řídit instituci do doby než dosáhne své rentability. Toto období trvá zhruba 2-3 roky. V instituci musí být nadále IT manager, účetní, finanční ředitel, administrativní pracovníci, pracovníci dohlížející na stav klienta a na sociální dopady, terénní pracovníci (dohlížejí na úvěrové skupiny a to zhruba na 10-15 skupin o 200-300 klientech), interní auditor a další zaměstnanci.

4.1 Způsob půjčování

Délka půjčky trvá obvykle 4 týdny. Splátky by se měly uskutečňovat každý týden, tudíž splátkový kalendář by měl činit 16 splátek. Před poskytnutím první mikropůjčky (mezi 50-100 USD) musí nejdříve vzniknout úvěrová skupina. Jejím vzniku předchází 4-týdenní cyklus „meetingů“ (MyElen, 15.9.2010). V rámci prvního setkání se zvolí jméno úvěrové skupiny. Dojde k podrobnému vysvětlení průběhu programu; je zvolen organizační výbor a dochází k výběru úspor. V průběhu druhého setkání jsou přijmutí noví členové a stanovují se zde směrnice a vyhlášky. Na třetím setkání se vyplňuje žádost o úvěr a odesílá se na centrálu FINCA International. Na čtvrtém zasedání obdrží každý člen úvěrové skupiny svoji mikropůjčku formou šeku nebo v hotovosti. Obdrží vkladní knížky, sloužící k zaznamenávání splátek a úspor po dobu trvání úvěru. Úvodní strana vkladní knížky obsahuje výpočet týdenní splátky klienta (Hatch,2004).

Například: úvěr klientky je 100 USD na 4 měsíce s úrokovou sazbou 3 % za měsíc, cíl klienta je 20 % úspor, týdenní platby jsou vypočítány takto:

Kapitál od FINCA = 100 USD

Dlužné úroky vůči organizaci = 3 % x 4 měsíce x 100 USD = 12

Úspora: 20 % x 100 USD = 20

Celkem klient zaplatí = 132 USD

Týdenní splátky (16 týdnů) – 8,25 USD

Ve výši 6,25 dolarů (princip) + 0.75 USD (úroky) + 1.25 USD (úspory)

Zdroj:[online].[cit.2011-10-26]: A brief primer of FINCA, Hatch, 2004,

dostupné z: www.haas.berkeley.edu/HaasGlobal/docs/hatch_fincaprimer.doc FINCA primer doc

4.2 Plnění obligace

Z prvotní půjčky do 100 USD koupí klienti inventář např.(zeleninu, koření aj.). Klienti dále na zboží nabízejí přirážku 30 %, inventář prodají například za týden. Každý den klienti „zruší“ jednu sedminu svého pracovního kapitálu (14.28 USD) a jednu sedminu své týdenní splátky (1.18 USD), přičemž čistý denní příjem je ve výši 3.11 USD (tj. 18.57 USD méně 14.28 USD méně 1.18 USD). Pro tento týden je konec, klient musí doplnit svůj kapitál za účelem nákupu zboží. Tímto pokryl týdenní splátku úvěrů, úroků a úspor (Hatch, 2004).

5 Modelový program – Kostarika

FINCA Kostarika realizuje v Kostarice program „Village banking“ se záměrem o vytvoření finančně udržitelné solidarity skupin. FINCA funguje jako inovativní model CCE²³ (Community Credit Enterprise) mající pozitivní dopad na socioekonomickou, společenskou, hospodářskou činnost a na životní úroveň obyvatel. FINCA se v Kostarice snaží vybudovat finanční soběstačnost venkovských chudých obyvatel. Žádný program organizace by se neobešel bez podpory bank či soukromých investorů.

Kostarika leží ve Střední Americe, můžeme ji najít na sever od státu Panama a na jih od státu Nikaragua. Populaci tvoří 4,5 milionu obyvatel. Statním zřízením je demokratická republika. Hlavní hnací silou místní ekonomiky je tradiční výrobní a zemědělská činnost, zahrnující pěstování komodit jako je/jsou banány, káva, ananas a brambory (USAID, 2011). Od roku 1990 má velký podíl na tvorbě ekonomiky i cestovní ruch a vývoz mikroprocesorových čipů. Tyto dvě aktivity v průběhu posledních pěti let překonaly výši zisku z pěstování již zmíněných komodit. Kostarika se vyznačuje vysokou mírou vzdělanosti. Země je politicky stabilní. Neustále se zvyšují zahraniční investice. HDI je vysoké (0,725), měřený dle údajů o chudobě, střední délce života, porodnosti a gramotnosti obyvatel. Kostarika se nachází na 62. příčce, Mexiko na 56. příčce (0,750) a Česká republika na 28. místě s velmi vysokou hodnotou (0,841) ve světovém měřítku dle HDI (2010).

Podle GINI Indexu²⁴ (číselné charakteristiky diverzifikace²⁵), kterým se poměřuje ekvivalence rozložení bohatství a důchodů v jednotlivých územních celcích. Kostarika s hodnotou GINI Indexu 0,45 - 0,49 patří mezi země střední nerovnosti příjmu. Dalším významným indikátorem je GDP²⁶ (Gross Domestic Produkt – Hrubý domácí produkt) činící 40.297 bilionu USD (2010). V letošním roce (2011) vzrostlo reálné GDP zatím o 4,3 % (Global Finance, 20.2. 2011). Tyto všechny faktory přispívají ke stabilní ekonomice státu.

---

²³ Community credit enterprise

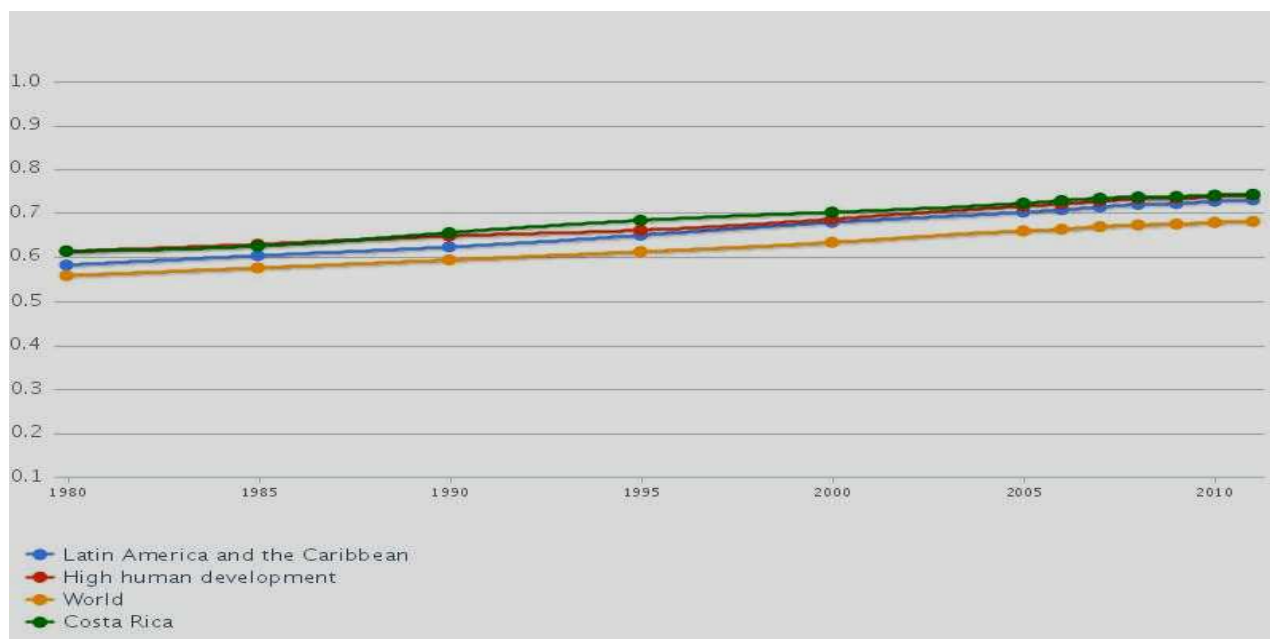
²⁴ GINI Index - poměřuje ekvivalence rozložení bohatství a důchodů v jednotlivých územních celcích, nejčastěji státech. Nerovnost je měřena na základě tzv. Lorenzovy křivky. Pohybuje se v rozmezí od 0 do 1.

²⁵ Diverzifikace= strategie v podnikání, snaha nespolehat se na jeden produkt, rozdělení aktivit do různých oblastí.

²⁶ **Gross Domestic Product** = celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená na území státu za určité časové období (většinou 1 rok).

Úroveň chudoby je relativně malá v porovnání s ostatními státy Střední Ameriky (Haiti, El Salvador aj.) **jen část (5,42 %) obyvatel** v Kostarice žije v chudobě (pod 2 USD/den). Ukazatele WBG poukazují, že obyvatelé s 2 USD/den představují 9 % z celkové populace Kostariky, což je velmi nízký počet ve srovnání s regionálním průměrem lidí žijící v chudobě, dosahující hodnoty 43,3 %. I přes velmi povzbudivé ukazatele má Kostarika ještě stále problémy s chudobou, především ve venkovských oblastech, i když se v průběhu posledních 3-5 let snížily počty venkovských obyvatel z 57 % na 41 %.

Graf 2 HDI Kostarika ve srovnání s Latinskou Amerikou, Karibikem a světem

Zdroj:[online].[cit.2012-02-07]. Human development report,
Dostupné z:<http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/CRI.html>

Z výše uvedeného grafu můžeme vyčíst HDI Kostariky ve srovnání s Latinskou Amerikou, Karibikem či světem. Z grafu vyplývá, že HDI státu Kostarika nabýval hodnot od r.1980 a neustále se hodnota indexu zvyšuje. Na počátku roku 1980 na území Kostariky vypukla finanční krize. Státní banky se stáhly z venkovských oblastí a docházelo k nedostatku možností poskytování úvěrů pro malé podnikatele. V druhé polovině roku 1980 došlo k diverzifikaci produkce a výroby, jež umožnila Kostarice otevření nových finančních příležitostí.

5.2 Mikrofinance v Kostarice

Finanční sektor v Kostarice tvoří pět základních kamenů, do něhož patří státní banky (do určité míry soukromé banky), NGO²⁷ (Non-governmental organizations = Nevládní neziskové organizace); družstva a neformální investoři. FINCA představuje jednu z mnoha NGO v mikrofinančním sektoru Kostariky. Roku 2003 měla FINCA přibližně 3 % podílu na tamním mikrofinančním trhu. Státní a soukromé banky realizují poskytování logistické kapacity, dále odpovědné finanční prostředí a konkurenceschopné úrokové sazby. Poskytují větší množství úvěrů s delší dobou splatnosti (8-15 let). Roku 2002 uvedla kostarická vláda v platnost zákon o „Podpoře malých a středních podniků“, rozšiřující pole působnosti státních bank i do mikrofinančního sektoru. NGO jsou semi-finanční a nefinanční instituce, nabízející určitý uživatelský standard, sloužící Kostarice. Tyto instituce by měly poskytovat nebankovní finanční servis (půjčky, debetní karty a jiné služby). FINCA nabízí své finanční služby pro chudé obyvatelstvo na území Kostariky. Celých 52 % klientů tvoří chudé obyvatelstvo a 66 % NGO portfolia²⁸ je soustředěna v oblasti hlavního města San José (Paxton, 1998). V Kostarice můžeme najít zastoupení dvou největších NGO:

- **ACORD**²⁹ (Association for Cooperative Operations Research and Development - Sdružení pro kooperativní operační výzkum a vývoj).
- **ADRI**³⁰ (Asian Development Research Institute) představující přibližně 78 % z celkového zastoupení NGO v Kostarice (REDCOM, 2003).

Do mikrofinančního sektoru na území Kostariky můžeme zahrnout i několik družstev poskytující finanční služby jako úvěry a spoření. Družstva nabízejí své služby převážně malým a středním podnikům ve venkovských oblastech. Mezi klienty těchto družstev řadíme převážně zemědělské podniky a drobné obchody.

---

²⁷ Non governmental organization = organizace, která nebyla zřízena vládou a není závislá na státu. Slouží pro obecně prospěšnou činnost.

²⁸ Portfolio = určitý soubor různých investic vytvořených investorem proto, aby minimalizoval rizika a našel nejlepší poměr mezi výnosem a rizikem.

²⁹ ACORD = (Sdružení pro kooperativní operační výzkum a vývoj) globální nezisková organizace. Slouží pro tvorbu norem v pojišťovnictví a souvisejících finančních služeb.

³⁰ ADRI = nezisková nevládní organizace založena roku 1991. Věnuje se výzkumu společenské vědy.

Od roku 2000 přišla družstva o většinu svého vlivu v sektoru mikrofinancování. Tato ztráta byla podmíněna vysokou mírou nesplácení půjček. Místní vláda podporuje mnoho dalších aktivit a organizací, zaměřujících se na chudší obyvatelstvo státu. Mezi další organizace působící na území Kostariky patří například IMAS³¹ (Instituto Mixto de Ayuda Social), poskytující služby pro extrémně chudé obyvatelstvo ve venkovských oblastech. Ministerstvo práce a sociálního zabezpečení podporuje další organizaci PRONAMYPE (Programa Nacional de Apoyo a la Micro y Pequeña Empresa), nabízející nové investiční příležitosti pro obyvatelstvo, které se snaží o udržení určitého kroku se současnou ekonomickou aktivitou. PRONAMYPE poskytuje malé půjčky a asistenční výcvik za pomoci NGO a Národní banky (Banco Nacional). Od roku 2002 existuje asociace jednadvaceti rozvojových organizací, tvořící tzv. REDCOM (Costa Rica Association for Microbusiness Organizations) či ve španělštině (Red Costarricense de Organizaciones para la Microempresa). Asociace těchto rozvojových organizací podporuje zhruba 74 % malých a středních podniků na území Kostariky. Jelikož 98 % firem na Kostarice jsou tvořeny mikropodniky, tak Kostarika představuje velice zajímavou a bohatou klientelu pro poskytování mikroúvěrů.

5.3 FINCA Kostarika

Program a zásluhy Johna Hatche upoutaly v roce 1984 pozornost budoucího zakladatele FINCA Kostarika Maríu Martu Padillu. Již zmínění pánové se poprvé setkali v Bolívii, kde John Hatch aplikoval svůj mikrofinanční program, kde měl Padilla možnost lépe pochopit a zjistit, jak nejlépe aplikovat kolumbijskou metodu mikrofinancování i v Kostarice. FINCA odstartovala svůj program v Kostarice téhož roku jako v Bolívii (1984). Program byl realizován za pomoci soukromé Nadace pro rozvoj. FINCA zde prvotně působila jako zdroj mikro-úvěrů pro chudé venkovské obyvatelstvo, byla prostředníkem mezi dárci a dlužníky. Největší pobočka FINCA se nalézá v San José, i když její práce je zaměřena na rozvoj jižní části Kostariky, jež je v současné době největší chudou venkovskou oblastí země (Perez, Gonzales, Aaronson, 2009).

Vývoj působnosti organizace FINCA v Kostarice byl rozložen do čtyř částí. První fázi vývoje můžeme datovat od r. 1984 do r. 1985. Dne 24.6. 1985 požádali Hatch a Padilla o první granty s cílem pokrýt počáteční náklady a prostředky na poskytnutí mikro-úvěru. Žádost o grant dala možnost vzniku FINCA Kostarika.

---

³¹ IMAS = autonomní instituce s vlastní právní subjektivitou, účelem je sloužit chudému obyvatelstvu Kostariky.

Finanční injekce byla obdržena od ACORDE a Inter-American Foundation. Na základě těchto investic vzniklo prvních 24 Village banking. Program byl založen na bankovním modelu působící na skupinové strategii spolu s „rotačními úvěry“. Otočné úvěry umožňovaly splácet mikro-půjčky v naturáliích. Kostarika se snažila přijmout původní kolumbijský model, jež musel být přizpůsoben k tamním podmínkám, což vedlo k nárůstu inflace. Nejdůležitější naturálie tvořily základní zrna, která byla uznávanou měnou pro tento typ splácení. Když organizace poskytuje mikro-půjčky v penězích, je tato částka organizací převedena do ceny určitého počtu fyziologických jednotek zemědělských komodit. Postupem času relativní cena komodit klesá, čímž dochází ke změně nominální úrokové sazby zahrnuté do splácení úvěru. Rok po založení FINCA Kostarika dochází k opuštění principu „rotačních půjček“ z důvodu velké problematiky podmínek úvěrů. FINCA proto čelí mnoha velkým problémům např. rychlému výběru, nedostatečné disciplíně, špatné informovanosti, tréninku a nízké vytíženosti (Perez, Gonzales, Aaronson, 2009). Následná fáze (1985-1989) přináší změnu principu poskytování mikro-půjček. FINCA Kostarika se přizpůsobuje village banking, jejíž skupina neustále roste, ale ještě stále se liší od klasického programu FINCA International.

Odlišnosti od klasického programu FINCA International jsou dvě – FINCA Kostarika připisuje menší význam ženským mikro-podnikům (tvořící pouze 25 % z celkového počtu klientů) a dále se zaměřuje více na venkovské obyvatelstvo. FINCA Kostarika a FINCA International používají různé modely, což vyústilo k přerušení vzájemných vztahů k roku 1997. Nový program aplikovaný v Kostarice měl za následek snížení doby návratnosti, nahrazení systému plateb v naturáliích aj. Peněžní systém eliminuje nevýhody věcných plateb v naturáliích - náklady na dopravu, možnost zkažení, napadení škůdci a kvalitu (Perez, Gonzales, Aaronson, 2009) .

Ve třetí fázi (1989-1996) je zkoncipován nový systém individuálních půjček, jež umožňuje dlužníkovi přístup k větším půjčkám, které jsou jinak nepřístupné (např. z hlediska problémového splácení). K roku 1991 nacházíme v Kostarice 142 „Village banking“ a během dalších dvou let se počet neustále zvyšuje. Následujícího roku (1992) vyšla studie tvrdící, že program FINCA není udržitelný a nedosahuje odpovídajícím potřebám venkovských obyvatel (Vega et al., 1996).

V poslední fázi (1996-dnes) se aplikuje právní norma. Obce působí jako nezisková finanční instituce a zapojuje se do komerčních aktivit. Village banking převádí na nový model CCE³². Nový model umožňuje, aby měla společnost zisky a dokázala si je udržet. K roku 2006 se počet CCE pohybuje kolem 495. Výkonný ředitel Luis Jimenez vidí v CCE model velký potenciál do budoucnosti.

V dubnu r. 2003 se FINCA Kostarika a skupina čtyř středoamerických nevládních neziskových organizací snažila vytvořit alianci na podporu, rozvoj a obohacování venkovských finančních služeb na regionální i mezinárodní úrovni (Perez, Gonzales, Aaronson, 2009).

Tab. 4: Vývoj programu FINCA na Kostarice

Fáze	Vývoj FINCA Kostarika
1984 - 1985	Mikrofinanční model s „rotačními úvěry“, platby v naturáliích.
1985 - 1989	Vznik nového modelu, naturálie nahrazuje peněžní systém.
1989 - 1996	Nový systém individuálních úvěrů umožňující přístup k větším částkám, jež jsou mnohdy nepřístupné.
1996 - dnes	Aplikace právní normy, převod programu na model CCE.

Zdroj: vlastní

6 Modelový program - Mexiko

Mexiko leží na západní polokouli ve Střední Americe. Na severu sousedí se Spojenými státy americkými a na jihu tvoří hranici společně s Guatemalou a Belizí. Geograficky k Mexiku náleží i několik ostrovů v Tichém oceánu. Mexiko spadá pod klima subtropického pásu. Dnes je populace tvořena zhruba 108 miliony obyvatel (Gfmag, 14.2.2012). Státním zřízením je federativní republika s ústavou od roku 1917. Mexiko je členem OSN, OAS³³ (Organization of American state) a je součástí LAIA³⁴ (Latin American Integration Association) a je členem NAFTA³⁵ (North American Free Trade Agreement) (USAID, 2010).

³² Community Credit Enterprise

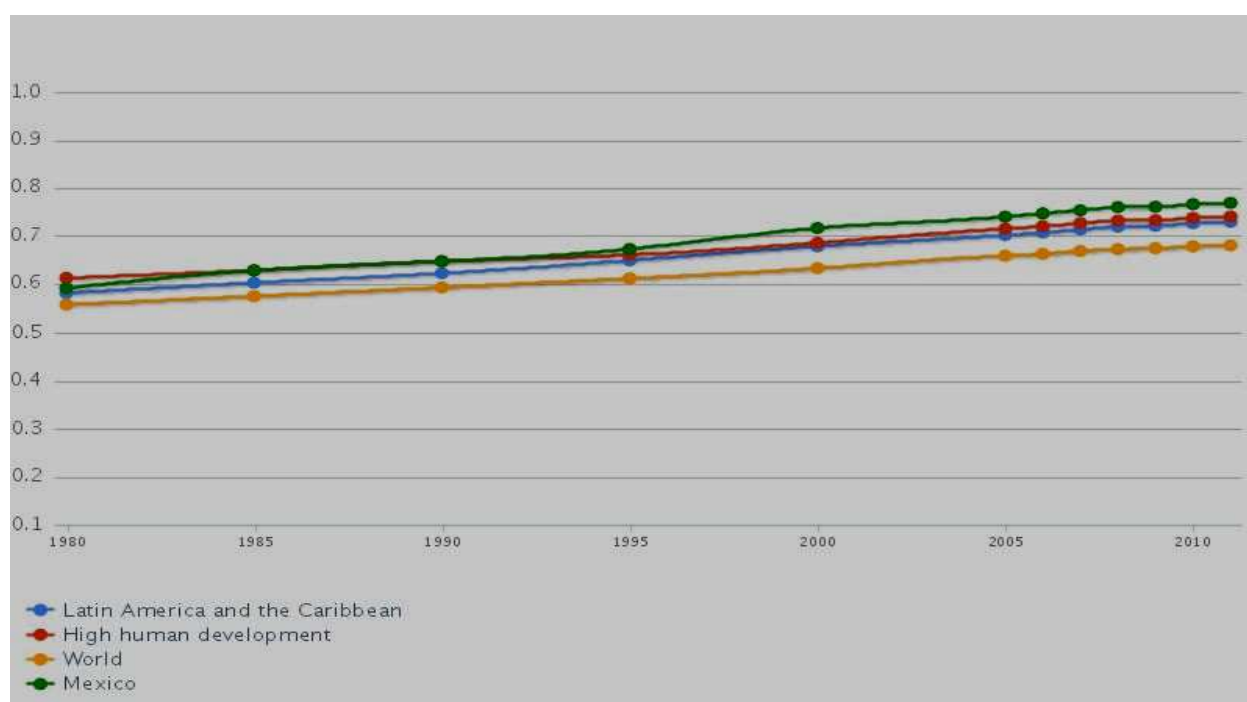
³³ OAS = Organizace amerických států je mezinárodní organizace sídlící ve Washingtonu

³⁴ LAIA = (Latin America Integration Association) = Latinskoamerické integrační sdružení je regionální mezivládní organizace se sídlem v Montevideu. Sdružení volného obchodu latinsko-amerických států.

³⁵ NAFTA = Severoamerická zóna volného obchodu je obchodní dohoda mezi Kanadou, USA a Mexikem. Snaha o omezení obchodních a celních bariér liberalizaci obchodu.

Mexiko můžeme řadit mezi nejvíce prosperující země Latinské Ameriky. V továrnách je zaměstnáno přes více než 20 % pracovní síly, čímž se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu a to zhruba ze třetiny. Hrubý domácí produkt činí 10,683 USD (per capita). V roce 2011 vzrostl GDP reálně o 4,6 % (Global Finance, 14.2. 2012). HDI je srovnatelné s Kostarikou, dosahuje hodnoty 0,770 měřený dle údajů o chudobě, střední délce života, porodnosti a gramotnosti. Z následujícího grafu vyčteme srovnání HDI s Latinskou Amerikou, Karibikem či světem.

Graf 3 HDI Mexiko ve srovnání s Latinskou Amerikou, Karibikem a světem

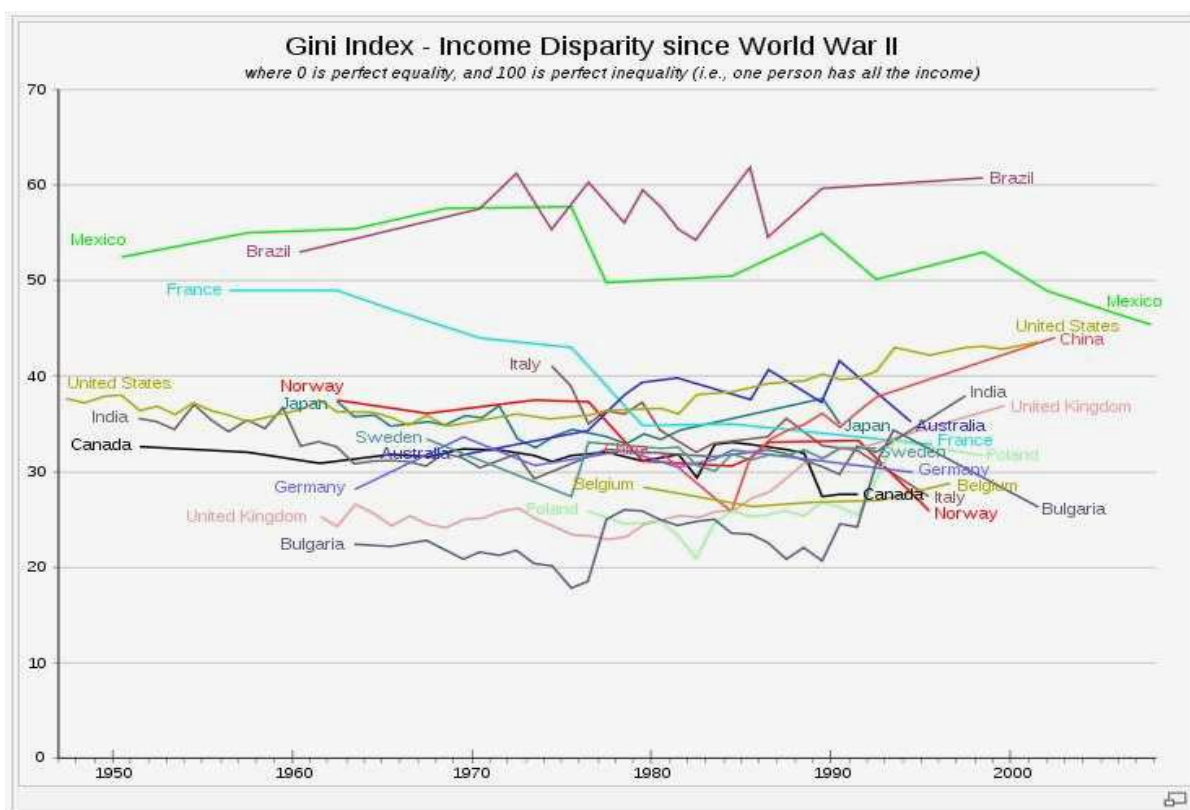
Zdroj:[online].[cit.2012-02-07]. Human development report.

Dostupné z: <http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/CRI.html>

Zlepšení životního standardu můžeme měřit i pomocí GINI koeficientu. Z grafu č. 4 vyčteme, že Mexiko v roce 1976 dosáhlo nejvyšší nerovnosti. Ve srovnání s Kostarikou je v Mexiku distribuce příjmů značně nevyrovnaná. Mexiko se řadí k zemím s nejvyšším stupněm nerovnosti. Nerovnost distribuce příjmů v Mexiku ovlivnila mnoho investic do lidských zdrojů a kapitálové uskupení zahrnující půdu, přírodní zdroje, těžší přístup k základnímu vzdělání a zdravotnické péči (Drašarová, 2010).

Vysoká i nízká nerovnost distribuce příjmů má dopad na ekonomiku Mexika. Latinská Amerika se vyznačuje vysokou nerovností oproti světu (London, Székely, 1997). Ekonomická nerovnost je v Mexiku jedním z majoritních problémů. Dle pozorovatelů patří Mexiko mezi 15 zemí s nejhorší distribucí příjmů na světě (Gallardo, Osorio, 1998). Velké kontrasty mezi bohatými a chudými obyvateli v Mexiku jsou nepřehlédnutelné. Příkladem můžeme uvést nárůst bohatství na severu v průběhu posledního desetiletí vzrostl o 5,9 %, zatímco na jihu klesl na 0,4 % (Derbez,2001).

Graf 4 GINI index a příjmová nerovnost od konce druhé světové války

Zdroj: López, F. A., 2006: Decomposing inequality and obtaining marginal effects. The Statual Journal 6, Universidad de Guanajuato. Mexico, pp. 106-111.

Ve více než 300 městech v zemi je kolem 25 milionů obyvatel bez důstojného obydlí, vody, elektřiny a základní zdravotní péče (National Council, 1998). O to horší je situace ve venkovských oblastech, kde se nacházejí obyvatelé pod hranicí extrémní chudoby. Z nichž 59 % obyvatel nemá přístup k pitné vodě a 49 % žen nemá prenatální péči (Under Secretary, 2000).

V Mexiku tvoří zhruba 72 % ekonomicky slabé rodiny (3 USD/den). Pouze dvě třetiny Mexičanů si mohou dovolit pouze základní životní potřeby, většina chudších obyvatel si za minimální mzdu nemůže koupit ani základní mléčné a masné výrobky (Ferguson, 2011). Jedna čtvrtina Mexičanů trpí podvýživou. Důsledkem podvýživy umírá ročně mnoho lidí, což vede ke zvýšení dětské úmrtnosti a snižuje se průměrný lidský věk (Drašarová, 2010). Lidé žijící v chudobě trpí nejen následky viru H1N1³⁶, ale i pokračujícím ozbrojováním či drogové závislosti, jež se v posledních letech podílí na každodenním boji o život (Opportunity, 5.2.2012)

6.1 Mikrofinance v Mexiku

Relativně ve všech velkých zemích Latinské Ameriky je mikrofinanční sektor ve stále se rozrůstající fázi. Zatímco v menších zemích (Bolívie, El Salvador, Nikaragua a Honduras) zaznamenaly MFIs velký nárůst a úspěšnost, tak v zemích větších (Brazílie, Argentina, Mexiko a Venezuela) tomu bylo naopak. Způsobeno malým či žádným přístupem k finančním službám a to nejen kvůli nedostatku věrohodných MFIs na přehlceném trhu či zamezení vstupu na trh pomocí bankovních institucí. Finanční trhy velkých zemích se pro mikrofinancování zdají nepraktické (Christen, 2000). Klíčovou záležitostí nejen pro úspěch FINCA je správně zvolená metodika, jež bude odpovídat potřebám a preferencím zvoleného trhu (Ferguson, Heider, 2000; Bonilla, 2000).

Mexiko má dnes jeden z nejflexibilnějších a největších mikrofinančních trhů na světě. Charakteristickým jevem je pro tento trh neustálý růst a přísun nových klientů. Mezi nejvýznamnější MFI v Mexiku patří Banco Compartamos založená r. 1990 pouze pod názvem Compartamos, jejímž největším cílem je přispět k růstu a rozvoji Mexika. K roku 2010 čítala Banco Compartamos 2 miliony klientů. V současnosti je Banco Compartamos řízena Comisión Nacional Bancaria y de Valores³⁷, Secretaría de Hacienda y Crédito Público³⁸ a Banco Mexico³⁹ (MixMarket, 5.2.2012). Vedle FINCA Interantional a Banco Compartamos zde působí FINCOMUN, CAME a CrediComún jež dnes patří mezi perspektivu mikrofinancování v Mexiku. K roku 2000 se poptávka po mikro-úvěrech v Mexiku pohybuje kolem 5,1 billionu USD (Ashby,2000).

---

³⁶ Vir H1N1= vir způsobující prasečí chřipku.

³⁷ Comisión Nacional Bancaria y de Valores = Národní bankovní komise pro cenné papíry.

³⁸ Secretaría de Hacienda y Crédito Público = ministerstvo financí.

³⁹ Banco México = národní mexická banka.

V roce 2008 byl proveden výzkum, který dokazoval, že v předešlých dvou letech (2006-2008) došlo v Mexiku k výrazným změnám mikrofinančního sektoru. V Mexiku přispívají MFI k transformaci životů rozvojových podnikatelů, zejména žen a jejich rodin.

Potřeba mikro-úvěrů v Mexiku je velká, nejen z hlediska výrazných kontrastů mezi bohatými a chudými obyvateli této země. Otázkou je zda je mikrofinancování vhodným nástrojem řešení především obydlí a nerovností příjmů v Mexiku (Goldberg, Motta, 2000). Mexičtí mikrofinanční představitelé se obávají, že země může být zahlcena novými MFI. Vyskytují se obavy o budoucnost klientů a politických rizicích. Nové studie od Marulanda Consultores pohlížejí na mikrofinancování s velkou kritikou. Studie poukazuje na to, že mikrofinancování v Mexiku je ve stavu „nejisté splatnosti“ (Goldberg, Motta, 2000).

6.2 FINCA Mexiko

FINCA působí v tomto latinsko-americkém státu od roku 1989. Program vznikl za účelem poskytování mikro-úvěrů pro městské a venkovské obyvatelstvo s nízkými příjmy, převážně pro ženy. FINCA šířila strategii mikrofinancování po celém Mexiku. Díky flexibilnímu mikrofinančnímu trhu neustále vzrůstá počet klientů, čímž se působnost organizace stává čím dál více úspěšnější. FINCA Mexiko byla první pobočka jež překonala magickou hranici 100 000 klientů. Pro organizaci to byl jednoznačně úspěch. Klientela mexické populace vzrostla až o 60-70 % během pouhých třech let, což je zhruba o šestkrát více než u jiných programů. FINCA Mexiko získala nejvyšší možný rating od nezávislé ratingové agentury specializované na MFIs. Agentura shledala všechny aspekty působnosti (ekonomické, finanční, manažerské a programové) za „vynikající“ (FINCA, 2012).

Mikrofinanční portfolio je ještě stále nejvíce soustředěno v částech Morelos a Puebla (60%). Portfolio klientů v Mexiku je tvořeno z 96 % ženami, z nichž 80 % tvoří venkovské ženy (Ahorre, 5.2. 2012). Cílem organizace je v budoucnosti proniknout do 30 mexických zemí. Velkou výzvou je i zlepšení efektivity, udržení funkce a konkurenceschopnost. Organizace se snaží nalézt strategie vedoucí ke snížení celkových nákladů, jež jsou pro provoz stále vysoké. Organizace poskytuje malé, krátkodobé půjčky čímž zmírňuje tržní riziko. I přes jistou úspěšnost existují potíže s nalezením udržitelné kvalifikované síly. Působnost organizace v Mexiku se vyznačuje poměrně velkými provozními náklady. Konečná rentabilita organizace je silná v porovnání s hodnocením jiných MFI v Mexiku. Při zvýšení nákladů na provoz se nepředpokládá, že FINCA sníží zisk.

Naopak, organizace je schopna tento jev vykompenzovat vyšším „objemem“ mikro -úvěrů. Státní rozvojové banky a soukromí investoři se podílejí na konkurenceschopnosti organizace.

V prosinci r. 2008 se hranice nesplacených úvěrů vyšplhala na 4 % (po splatnosti více než 30 dní) ve srovnání s rokem 2007, kdy míra činila 3,9 % což není až tak hmatatelný rozdíl. Téhož roku (2008) nejvíce vzrostly i náklady na refinancování. Investice od státních mexických rozvojových bank a soukromých investorů snižují zpomalení ekonomického rozvoje. Dlouhodobé financování představuje 72 % prostředků (21 % dluhu je v cizí měně – USD, EUR). I zde funguje třiceti denní lhůta nesplacení v souladu se standardními kroky MFI. Organizace se snaží náležitou správou udržovat tržní riziko v přiměřené formě. Poměrně krátká splatnost úvěrového portfolia (30 dní) umožňuje poměrně flexibilní a rychlé nastavení služeb.

Organizace je vystavena riziku úrokové sazby ze svých finančních zdrojů. Organizace toto riziko neshledává nebezpečným, protože každé čtyři měsíce je úroková sazba přezkoumána. Roční složená úroková míra činí 55,5 %. Čistý úrokový výnos je hlavním zdrojem provozních výnosů, k říjnu r. 2008 tento výnos tvořil 83 %. V Mexiku narostl kapitál FINCA v průběhu pěti let v průměru o 40 %. K prosinci roku 2008 činil vlastní kapitál FINCA Mexiko 27,8 % jež umožnil plnit cíle růstu. Úvěry poskytované organizací FINCA představují zhruba 95 % všech mikro-úvěrů poskytovaných MFI. Od roku 2008 čerpá mikro-úvěr přes více než sto tisíc nemajetných obyvatel. K roku 2010 čítá klientela 122 614 nemajetných obyvatel (MixMarket, 5.2. 2012). V budoucnosti bude zisk této organizace záviset čistě na schopnosti přijímat nové finanční zdroje, např. od soukromých investorů či rozvojových bank. Očekává se, že působnost FINCA Mexiko v budoucnosti dále poroste (MixMarket, 5.2. 2012).

8 Praxe

Jak organizace FINCA International působí a má skutečný efekt v rozvojových zemích si ukážeme na konkrétních případech z praxe. Příběhy vycházejí z Latinské Ameriky ze států Mexiko a Honduras. V obou případech pomohla svým klientům v rozvojových zemích zlepšit socioekonomické podmínky a životní standart.

8.1 Příběh Margarity Garcii Gonzagové

Margarita žije ve státě Morelos ve městě Jonacatepec nedaleko Mexico City už od svého narození. Od útlého dětství snila o svém vlastním obchodu s potravinami. Převratným rokem pro její rodinu byl r. 1990, kdy dostal Margaritin manžel výpověď ze zaměstnání. Nebyla jiná možnost než-li odebrat děti ze školy, protože rodina neudržela krok s měsíčními platbami za studium. Margarita měla snahu své dvě děti a manžela finančně zabezpečit. Vlastní svůj mikro-podnik a to prodejnu potravin. Nakupuje potraviny ve velkoobchodu a prodává je svým sousedům. Přesto chtěla své dosavadní zkušenosti s prodejem co nejlépe využít ve svůj prospěch. Bohužel její příjem byl tak nízký, že nestačil na podporu rodiny. Kvůli nulové platební schopnosti se stala nevyhovujícím žadatelem o úvěr u klasických komerčních ústavů. V tuto chvíli sehrála velkou roli v jejich životě právě FINCA International, jež vytvářela v Mexiku Village banking. Z následujícího obrázku vyčteme polohu státu Morelos v Mexiku.

Obr.2: Poloha státu Morelos, Mexiko

Zdroj:[online].[cit.2012-04-06] Morelos, Mexico.2012. Dostupné z: <http://www.stopwatchhut.com/time-in-ecatepec-de-morelos-mexico-state-mexico-909.html>

FINCA International nabídla Margaritě možnost mikro-úvěru. Margarita se chopila příležitosti a po prvotním školením se stala dlužníkem organizace. Její prvotní úvěr činil pouhých 85 USD díky nimž okamžitě nakoupila nové položky jako konzervované potraviny, stolní oleje či hygienické potřeby. S následujícími třemi půjčkami koupila skříně, ve kterých zboží vystavovala. Začátky nebyly vůbec jednoduché, ale vše se zvládlo a dosáhlo se na další cyklus mikro-půjčky. Pátý úvěr činil vyšší obnos (360 USD), díky kterému mohla nakoupit boxy pro uskladnění sýrů, mléka a uzenin. Každý nový úvěr představoval pro Margaritu a její rodinu pokrok. Během několika měsíců měla finance na to, aby její dvě děti mohly zase řádně navštěvovat školu. Dnes provozuje prosperující obchod s potravinami s několikanásobně vyšší klientelou oproti začátkům jejího podnikání. V obchodu začal znovu pracovat i manžel. Podnik se stal stabilním zdrojem příjmů pro její rodinu a otevřel možnost plnění snů.

8.2 Příběh ženy jménem Ana Osoriová

Ana pochází z Hondurasu. Má osm dětí ve věku od pěti do čtyřiaadvaceti let. Žijí v domku nedaleko hlavního města Tegucigalpa. Vyrábí domácí sýry, aby doplnila příjmy rodiny z manželova frézování zrn. Díky manželovu příjmu mohla nakoupit jen čtvrtinu potřebného mléka na výrobu sýra. Tudiž měla jen velmi nízký zisk za den. Zisky nedovolovaly rodině koupit maso. Rodinný rozpočet byl velmi napjatý a to nejen proto, že všechny Aniny děti navštěvovaly školu. Ana se připojila k místní Village banking nesoucí název „Sabana Grande“. Anin prvotní úvěr dosahoval výše 105 USD. Mohla koupit větší množství mléka za nižší ceny. Další cykly úvěrů ve výši 210 USD nabídly zčtyřnásobení zisků. Díky mikroúvěrům od FINCA se může Ana a její rodina stravovat vyváženě, včetně pravidelných konzumací masa a masných výrobků, jež má rodina mnohdy víckrát než dvakrát týdně. Děti mají všechny potřebné knihy ke studiu a Ana má dostatek knih, ve kterých nachází nové recepty pro výrobu sýrů. Pomáhá svým starším dětem s učením. Její dvě nejstarší dcery pomáhají v podniku s výrobou sýrů, a tak i dostávají určitý obnos ve formě kapesného. V dohledné době uvažují o osamostatnění, nebudou totiž potřebovat žádnou finanční podporu ze strany FINCA či jiné MFI.

I když jsou příběhy pozitivně zakončeny, nadále v rozvojových zemích žije mnoho nemajetných lidí, kterým chybí potenciální kapitál, důvěra a rozhodnutí k založení vlastních mikro-podniků.

9 Diskuze a výsledky

Realizace projektů FINCA International v rozvojových zemích je do určité míry závislá na pozorování tamních podmínek. Aplikace mikrofinančních programů se v zásadě odvíjí od politických, sociálních, geografických podmínek a samotné mentality obyvatelstva. Výzkumy a pozorování umožňují organizaci zvolit správný postup v poskytování mikroúvěrů. Zda je nutné nejprve vybudovat výchozí strukturu pro mikrofinancování nebo použít mikrofinancování jako nástroj pro rozvoj již stávající struktury. Organizace posuzuje díky získaným informacím míru ovlivnění kvality života klientů. Analýza prostředí přináší organizaci možnost připravit se na eventuální problémy spojené s realizací programů. Mikrofinancování a působnost FINCA a ostatních MFI ovlivňuje silně životy nemajetných obyvatel. Robinson (2001) si kladl otázku zda je mikrofinancování schopné pomoci nemajetným lidem v nesnázích. Odpověď na jeho úvahu je vskutku jednoznačná. Nejen že mikroúvěry mohou pomoci nemajetným lidem v nesnázích, ale ve velké míře se podílejí na zlepšení kvality obyvatelstva (zlepšení ekonomických podmínek života, možnost pravidelné lékařské péče, pravidelná školní docházka a jiné). Skrovní lidé si mohou dovolit vlastní mikro-podniky, lepší zdravotní péči či minimálně vlastním dětem zajistit základní školní docházku.

Po již zmíněném příkladu modelových programů v Kostarice a Mexiku je nutné zmínit, že mikrofinancování a tedy i působení MFI je velice důležité převážně pro rozvojové země. Neznamená to však, že funkce MFI nemá v rozvinutých zemích takový význam jako v zemích rozvojových, ba naopak i zde nabývají na významu. Program, jenž byl aplikován na území Kostariky, nemůže být jednoznačně použit v Mexiku. Nejen z důvodu rozdílných socioekonomických podmínek, ale i z důvodů modifikace. Každý realizovaný model prochází modifikací pro dané podmínky. Od zvolení správného postupu v poskytování mikropůjček až po základní vzdělání nemajetných obyvatel, kteří mnohdy neumí hospodařit s penězi. Od aplikovaných programů se očekává splnění předem nastavených cílů, jež mohou být v rámci rozvojových i rozvinutých zemí rozdílné. V již zmíněných zemích Kostarika a Mexiko byly cíle obdobné a to dosažení velkého počtu klientů, zlepšení životního standardu obyvatel a vytvoření prosperujících mikro-podniků. V obou zemích došlo k naplnění cílů, které si organizace vytyčila. Mexiko i Kostarika zaznamenaly velký nárůst klientů mikrofinancování. Zvláště FINCA Mexiko byla první pobočkou, jež překonala magickou hranici statisíce klientů.

FINCA je významně ovlivněna investicemi z vnějšího prostředí. Světová banka, Mezinárodní finanční korporace, rozvojové banky či soukromí investoři se z velké části podílejí na realizaci programů. Díky těmto investicím je organizace schopná správně fungovat. Dle Hermese a Lensika (2008) jsou dvě skupiny lidí, jež můžeme rozdělit na obyvatele věřící v dotované úvěry a na ty, kteří tvrdí, že půjčování musí být udržitelné. Udržitelnost organizace tkví právě v investicích z vnějšího prostředí. MFI by v začátcích bez podpory nepřežily. V budoucnosti by se do investic měly zapojit i velké mezinárodní banky, díky nimž by MFI získaly větší privilegia a perspektivu ve finančním sektoru. Pro správu programů je prioritní účast státních bank a státu samotného, bez nichž by nebyla možná realizace projektů.

Ekonomiky některých států jsou si mnohdy velice blízké, ale tamní mikrofinanční modely se vyznačují pomalejším rozvojem. Rozdílný vývoj v zemích s obdobnou ekonomikou může být způsoben nestabilním finančním trhem, politickou situací a jinými problémy v dané zemi. V mnoha zemích se vyskytují případy nedůvěry v mikrofinanční instituce. Nemajetní lidé mají totiž velmi špatné zkušenosti s klasickými komerčními ústavami a bojí se navázat kontakt s organizací. Pro mnohé je velice obtížné ztracenou důvěru znovu obnovit. FINCA jako jedna z mnoha má velice kvalitní systém na ochranu svých klientů.

V pozadí úspěšnosti mikrofinančních projektů FINCA International stojí vyspělost státu vyjádřená dle Indexu lidského rozvoje. Pro země s vyšším hodnotou HDI než 0,15 je vhodné financování pro rozvoj již vytvořené mikrofinanční struktury. Pro země s nižším indexem HDI než 0,15 je prioritou vytvořit výchozí prostředí pro správnou funkčnost organizace.

10 Závěr

FINCA International patří mezi jednu z největších a nejúspěšnějších mikrofinančních institucí na světě. Cílem bakalářské práce bylo potvrdit či vyvrátit zda organizace funguje za určité vyspělosti země, zda je působnost organizace udržitelná či jsou mikropůjčky účinným nástrojem v boji proti chudobě. Poslání a vize FINCA International považujeme za efektivní zbraň v boji proti chudobě a to nejen v rozvojových zemích, ale i v zemích rozvinutých. Díky programům FINCA se z části snižuje stav nemajetných obyvatel na světě. V současnosti plní modelové programy stanovené cíle, i když se aplikace programů zatím neprojevila jako bezriziková.

Pro správnou funkci programů FINCA je prioritní příprava podmínek pro aplikování programu. Podmínky se v závislosti na čase, geografii a politických podmínkách mění. Vždy se najde něco, co může instituce zlepšit. Ve všech koutech světa nalezneme **různé** národy s **různými** zvyky, proto program aplikovaný v jedné zemi nemůže být úspěšný v zemi druhé. Jednotlivé programy vyžadují přizpůsobení se místním podmínkám. Hypotézy uvedené v úvodu práce nelze zamítnout. FINCA International a mikrofinanční instituce prokazují působnost za určité vyspělosti země měřeno dle Indexu lidského rozvoje. V počátcích vzniku organizace došlo k rychlému rozšíření, tak jako u ostatních mikrofinančních institucí. Organizace se může stát trvale udržitelnou pouze za předpokladu eliminace rizik a standardizace. Za eliminací rizik a standardizací by měla stát iniciativa nejen investorů, ale i klientů. V počátcích byla FINCA závislá na finančních injekcích od Světové banky, rozvojových bank či soukromých investorů, bez jejichž finanční pomoci by se neobešla. Do budoucnosti je potřeba najít nové zdroje kapitálu, jimiž mohou být nové rozvojové banky, soukromí investoři nebo větší iniciativa Mezinárodní finanční korporace či Světové banky. Nový kapitál umožní rozšířit služby organizace na další klienty.

V pozadí úspěšnosti, správné funkce organizace a aplikace mikrofinančních programů stojí velice dobře promyšlený systém. Strukturu tvoří zvolený cyklus mikroúvěrů dle individuálních potřeb klientů, stanovená úroková sazba či správný výběr dohledu nad skupinou dlužníků. Výrazný bod tvoří samotný postoj klientů k mikropůjčkám. Klienti v rozvojových zemích si těchto mikroúvěrů cení a váží si jich více než obyvatelé států rozvinutých, pro něž je půjčka téměř všední záležitostí. Jestliže klienti FINCA nebudou informováni o správném hospodaření s penězi, což je pro některé klienty velká neznámá, nebude možné dosáhnout reálných úspěchů modelových programů.

Pro organizaci je velice důležitá „reklama“, jenž se v rozvojových zemích šíří rychlostí blesku. Mnohdy zde není možnost připojení k internetu, tudíž se mnoho obyvatel dozvídá o možnosti mikroúvěru od FINCA International pouze z vyprávění stávajících klientů. Díky „propagaci“ od klientů organizace dosahuje většího počtu mikroúvěrů. Pro nemajetné lidi je tento druh mikropůjčky novým začátkem a příležitostí, jak zlepšit svůj život. Velký důraz je v mikrofinancování kladen na časovou náročnost. Je pravděpodobné, že časem se objeví nové koncepty a možnosti, jak eliminovat rizika a do jisté míry uspokojit různorodou poptávku po mikrofinancích.

11 Seznam zkratek

ACORD	Association for Cooperative Operations Research and Development
ADRI	Asian Development Research Institute
CCE	Community Credit Enterprises
DAE	poměrové ukazatele
DFID	Department for International Development
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
EUR	Euro
FINCA	The Foundation for International Community Assistance
GDP	Gross Domestic Product
HDI	Human development index
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development
IDA	International Development Association
IFC	International Finance Corporation
IMAS	International Mine Action Standards
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
LAIA	Latin American Integration Association
MDG	Millenium Development Goals
MFI	Microfinancial institutions
MISFA	Microfinance Investment Support Facility for Afghanistan
NAFTA	North American Free Trade Agreement
NGO	Non – governmental organization
OAS	Organization of American States
OSN	United Nations Organization
PRONAMYPE	Programa Nacional de Apoyo a la Micro y Pequeña Espresa
REDCOM	Costa Rica Association for Microbusiness Organizations
USD	United States dollar
USDA	United States Department of Agriculture
USAID	United States Agency for International Development
WBG	World Bank Group

12 Seznam tabulek, grafů, obrázků a příloh

Tabulky:

Tabulka č.1 – Úrokové sazby institucí.....	- 9 -
Tabulka č.2 – Čtyři stupně poskytování mikro-úvěrů dle Otera a Rhyna.....	- 10 -
Tabulka č.3 – Vývoj FINCA.....	- 20 -
Tabulka č.4 – Vývoj programu FINCA na Kostarice.....	- 29 -

Grafy:

Graf č. 1 - Výše úrokové míry v závislosti na poměru úvěru a příjmu na obyvatel.....	- 7 -
Graf č. 2 - HDI Kostarika ve srovnání s Latinskou Amerikou, Karibikem a světem.....	- 25 -
Graf č. 3 - HDI Mexiko ve srovnání s Latinskou Amerikou, Karibikem a světem.....	- 30 -
Graf č. 4 - GINI index a příjmová nerovnost od konce druhé světové války	- 31 -

Obrázky:

Obrázek č. 1 - Procentuální vyjádření populace žijící pod 1 USD/den.....	- 8 -
Obrázek č. 2 - Poloha státu Morelos, Mexiko.....	- 35 -

Přílohy:

Příloha č.1 – Logo FINCA International.....	- 49 -
Příloha č.2 – Natalie Portman patronka programu FINCA v Mexiku.....	- 49 -
Příloha č.3 – Klientka Gorreti Namubiru.....	- 50 -
Příloha č.4 – Klientka Norah Musoke.....	- 51 -
Příloha č.5 – John Hatch	- 51 -

13 Seznam zdrojů a použité literatury

Monografie, články:

Armendáriz, B., Morduch, J., 2005: The Economics of Microfinance. 1.vyd. Londýn: The MIT Press, 2005. s.346 - 348. ISBN 970262012164

Ashby, L. M., 2000: El sector de la microempresa en México y sus características. Microempresa, financiamiento y desarrollo: el caso de México. Universidad de Anáhuac.

Bonilla, R.W., 2000: Financiera Calpiá. Financiamiento para Mejora de Vivienda. Paper presented at the World Bank. Mexico. June, 2000.

Drašarová, M., 2010: Trvale udržitelný rozvoj a jeho indikátory na příkladu Spojených Států Mexických. Diplomová práce. Institut tropů a subtropů. Česká zemědělská univerzita v Praze.

Ferguson, B., Heider, E, 2000: Mainstreaming microfinance of housing. Housing Finance International. December, 2000.

Gallardo, R., Osorio J., 1998: Iberoamerica University-ITESO. (138).

Goldberg, M., Motta, M., 2000: Microfinance four housing. The Mexican case. Journal of Microfinance. p. 20-51.

Gonzalez-Vega et al., 1996: Quiros Financing Rural Microenterprises: FINCA Costa Rica, Academia de Centroamerica, San Jose, Costa Rica, p. 84.

Gutiérrez-Nieto, B., Serrano- Cinca, C., Molinero, C.M., 2005: Microfinance institutions and efficiency. Departamento de Contabilidad y Finanzas. Universidad de Zaragoza. Spain. Volume 35, Issue 2, p. 131

Hermes, Niels and Lensink, Robert., 2007: The empirics of microfinance: what do we know?. Economic Journal. s.117

López, F. A., 2006: Decomposing inequality and obtaining marginal effects. The Statual Journal 6, Universidad de Guanajuato. Mexico, pp. 106-111

Lustig and Székely, 1997: Illiteracy rate for 1940-60; Average years of formal education for 1940-94; Infant mortality rate for 1940-80. Statistical Office (INEGI), Mexico.

Mayoux, L., 2000b: Micro-finance for Women's Empowerment: A Participatory Learning and Action Approach. New York, UNIFEM. 2000.

National Council of Population and Housing, 1998: Geography of Urban Poverty. Mexico.

Paxton, J., 1998: Case Studies in Microfinance: Costa Rica – FINCA Village Banking. World Bank – Sustainable Banking with the Poor (SBP): 1-24.

Perez F., Gonzales C.J., Aaronson J., 2009: Village Banking development model: Costa Rica. Journal of Business Research. Volume 64, Issue 3, p. 316-324.

Redcom: Costa Rica: “Associate member statistics,” 2003. Costa Rica.

Rhyne, E., Otero, M. 2006: Microfinance through the next decade: visioning the who, what, where, when and how – Paper commissioned by the global microcredit summit.

Robinson, M.S., 2001: The Microfinance Revolution: Sustainable finance for the poor. World Bank publications. ISBN 0-8213-4524-9, s.117

Under Secretary of Spending, 2000: The Federation Budget. (78). Mexico City: Secretary of Treasury and Public Credit.

Yunus M., Jolis A., 2003: Banker to the poor: micro-lending and the battle against world poverty. - New York : Public Affairs, 2003. - ISBN: 978-1-58648-198-8.

Internetové zdroje:

Ahorre: Portfolio microcredit in Mexico. 2011. [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <<http://www.ahorre.com/>>

Bank The World :The World Bank. The World Bank. | Working for a World Free of Poverty.2010. [online]. [cit. 2011-10-25] Dostupné z: < www.worldbank.org. >

Bank The World: The World Bank. Poverty Net Newsletter .2007. Vol.122. [online]. [cit.2011-11-03]. Dostupné z: <<http://newsletters.worldbank.org/newsletters/listarticle.htm?aid=132680>>

Bank The World: World development indicators. The World Bank. 2005. [online]. [cit.2012-02-26]. Dostupné z: <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/50A050CF132C60188525716B0049B77C-unfpa_POP_wrl300605.pdf. >

Barnes, K.: Microcredit and Households Doping with HIV/AIDS. Journal microfinance. 2002. [online]. [cit. 2011-10-25]. Dostupné z : < <https://ojs.lib.byu.edu/spc/index.php/ESR/article/viewFile/1465/1426>>

Buckley, G., 1997: Microfinance in Africa: Is it Ether the Problem or the Solution . World Development. 1997. Vol 27. No 7. pp. 1081-1093. [online] .[cit. 2011-10-12]. Dostupné z:< http://econpapers.repec.org/article/eeewdevel/v_3a25_3ay_3a1997_3ai_3a7_3ap_3a1081-1093.htm>

Club Microfinanzas: 2011. John Hatch. :[online].[cit.2012-04-29]. FINCA. Dostupné z :
Dostupné z: <http://www.clubmicrofinanzas.com/2010/04/11/john-hatch-on-village-banking-the-world%E2%80%99s-most-widely-imitated-microfinance-methodology/>

Derbéz, L.E.,2001: La Jornada. Retrieved February 11, 2003. [online] .[cit. 2012-02-07].
Dostupné z: < <http://www.jordana.unam.mx/indexfla.php>>

Ferguson, D.,2011: Mexico Hits the Ground Running in 2011. Oportunity international.
[online] .[cit. 2012-02-07]. Dostupné z: < <http://www.opportunity.org/blog/opportunity-mexico-hits-the-ground-running-in-2011/#.T5Jeq9W8t-w>>

FINCA International: Rising to the Global Challenge. FINCA International. Washington D.C.
2011. [online] .[cit. 2011-11-25]. Dostupné z:
<http://www.finca.org/site/c.6fIGIXMFJnJ0H/b.6088433/k.941D/Where_Village_Banking_Began.htm>

FINCA International: FINCA´s history. FINCA International. Washington D.C.2011.
[online]. [cit. 2011-10-15]. Dostupné z:
<http://www.finca.org/site/c.6fIGIXMFJnJ0H/b.6088579/k.9BDD/FINCAs_History.htm>

FINCA International: Village banking campagne call to action a big success. FINCA
International. Washington D.C.2011. [online]. [cit. 2011-10-15]. Dostupné z:
<http://www.finca.org/site/c.6fIGIXMFJnJ0H/b.6088443/k.DC10/Village_Banking_Campaign_CallToAction_a_Big_Success.htm>

FINCA International: Keeping Clients First in Microfinance. FINCA International.
Washington D.C.2012. [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z:
<http://www.finca.org/site/c.6fIGIXMFJnJ0H/b.6660523/k.A0C1/Keeping_Clients_First_in_Microfinance.htm>

FINCA International: Natalie Portman with client´s children. 2011. :[online].[cit.2012-04-29].
Dostupné z : http://www.finca.org/atf/cf/%7BFD809671-5979-4D43-BFB8-3301E4FC97EB%7D/A8F1067_E-for-web.jpg

Global Finance: Country report Costa Rica. GDP data. 2011. [online]. [cit. 2012-02-20].
Dostupné z: < <http://www.gfmag.com/gdp-data-country-reports/291-costa-rica-gdp-country-report.html>>

Global Finance: Country report Mexico. GDP data. 2011. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné
z: < <http://www.gfmag.com/gdp-data-country-reports/291-mexico-gdp-country-report.html>>

Hatch, J.,2004: A brief primer on FINCA.FINCA international.2004. [online] .[cit. 2011-11-10].
Dostupné z: < http://www.haas.berkeley.edu/HaasGlobal/docs/hatch_fincaprimer.doc>

Hollis A., Sweetman A., 1997: Complementarity, Competition and Institutional Development:
The Irish Loan Funds through Three Centurie. // Archive of the former site Econ WPA.
[online].[cit. 2011-10-24].
Dostupné z : <<http://129.3.20.41/econ-wp/eh/papers/9704/9704003.pdf>>

Christen, R. P., 2000: Commercialization and mission drift: The transformation of microfinance in Latin America. Consulting Group to Assist the Poorest (CGAP). Occasional Paper .No. 5. [online] .[cit. 2012-02-12]. Dostupné z: < http://www.cgap.org/html/p_occasional_papers05.html>

Johnson, S., 2009: Gender and Microfinance: Guidelines for Good Practice. Bath. Center for Development Studies. 2009. [online] .[cit. 2011-11-10]. Dostupné z : <<http://www.gdrc.org/icm/wind/gendersjonson.html>>

Krutílková, E., 2011: Vliv mikrofinancí na postavení žen infikovaných HIV/AIDS: případová studie z Keni. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Přírodovědecká fakulta. [online] .[cit. 2011-12-12]. Dostupné z: <<http://www.development.upol.cz/uploads/dokumenty/KRUTILKOVA.pdf>>

Mayoux, L., 2000a: Micro-finance and the empowerment of women - A review of the key issues ' ILO Social Finance Unit, Geneva. 2000. [online] .[cit. 2011-11-03]. Dostupné z: < <http://www.ilo.org>>

Mayoux, L., Hartl, M., 2009: Gender and Rural Microfinance: Reaching and Empowering Women. A Guide for Practitioners. Rome. IFAD. 2009. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné z: < http://www.ifad.org/gender/pub/gender_finance.pdf>

Microfinance Gateway: What is microfinance? 2011. GCAP. [online] .[cit. 2011-10-20]. Dostupné z: < <http://www.microfinancegateway.com/sectinon/faq>>

MixMarket : The Microfinance Information Exchange // <http://www.themix.org/> // [Online] 2007 – 2011.[online].[cit. 2012-02-05]. Dostupné z: < <http://www.mixmarket.org>>

MixMarket: MFIs in Mexico. Mexico. Mix Market. 2011.[online].[cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <<http://www.mixmarket.org/mfi/country/Mexico>>

MixMarket: Fundación Integral Comunitaria, A.C.-FINCA México. Mexico. Mix Market. 2011.[online].[cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <<http://www.mixmarket.org/mfi/finca-mex>>

Morduch, J., 2000: The Microfinance Schism .World Development. Vol 28. No 4. pp.617-629. [online]. [cit. 2011-11-12]. Dostupné z: <<http://faculty.insead.edu/kapstein/emdc/ARCHIVES/Reading/Restricted/Microfinance/Morduch%20WDev.pdf>>

MyElen: Způsoby zajištění půjčky u MFIs. Česká republika. MyElen 2011. [online]. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z: <<http://www.myelen.com/myelen/Pages/Static/Microfinance/Microfinance.jsf;jsessionid=B9005B8A612CCBD944997B7B1F199BC2>>

MyElen: Cena kapitálu a způsob splácení. Česká republika. MyElen 2011. [online]. [cit.2011-09-15]. Dostupné z: <<http://www.myelen.com/myelen/Pages/Static/Microfinance/Microfinance.jsf;jsessionid=B9005B8A612CCBD944997B7B1F199BC2>>

Oportunity International: Microfinance in Latin America: Microfinance in Mexico. 2011.[online].[cit.2012-02-05]. Dostupné z: <<http://www.opportunity.org/our-work/where-we-work/microfinance-in-latin-america/microfinance-in-mexico/#.TzYi1cg-3np>>

OSN: Rozvojové cíle tisíciletí. Organizace Spojených národů. Praha. 2009. [online]. [cit. 2011-10-15]. Dostupné z: <<http://www.un.org/millenniumgoals/>>

OSN,2005: Mezinárodní rok mikro-kreditu. Organizace Spojených národů. Praha. 2005. [online]. [cit. 2011-10-15]. Dostupné z: <<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1103>>

Pekař,J.,2011: Mikrofinanncce a mikroúvěry v rozvojových zemích. Bakalářská práce.VŠE. fakulta financí a účetnictví. Praha. [online]. [cit. 2012-03-12] Dostupné z: <<http://www.myelen.com/myelen/Pages/Static/About/AcademicLibrary.jsf>>

Prlog: 2010. FINCA logo. FINCA Announces Director of Regional Information Technology for Eurasia. [online].[cit.2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.prlog.org/11150255-finca-announces-director-of-regional-information-technology-for-eurasia.html>

Rosenberg, R., 2008: Why do microcredit interest rates vary so much around the world? 2008.[online].[cit.2012-03-12]. Dostupné z: <<http://microfinance.cgap.org/2008/06/20/why-do-microcredit-interest-rates-vary-so-dramatically-around-the-world/>>

Silver, S.,2011: IFC invested 35 USD for FINCA loan expansion. Financial Times. 2011.Londýn. [online]. [cit. 2011-05-10]. Dostupné z: <<http://www.ft.com/intl/cms/s/0/f0f4b812-9e6f-11e0-9469-00144feabdc0.html#axzz1QVLWIX76>>

Stopwatch: Localization of state Morelos in Mexico. Morelos, Mexico. 2012. [online]. [cit. 2012-04-06].Dostupné z: <<http://www.stopwatchhut.com/time-in-ecatepec-de-morelos-mexico-state-mexico-909.html>>

Švecová, J., 2009: Mikrofinance – efektivní nástroj řešení chudoby, ano či ne?. Bakalářská práce.VŠE. Národohospodářská fakulta. Praha. [online]. [cit. 2012-03-14] Dostupné z: <<http://www.myelen.com/myelen/Pages/Static/About/AcademicLibrary.jsf>>

USAID: Mexico. United States Agency for International Development. 2010. [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <http://www.usaid.gov/locations/latin_america_caribbean/country/mexico >

USAID: Costa Rica. United States Agency for International Development. 2011. [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <http://www.usaid.gov/locations/latin_america_caribbean/country/costarica >

UNDP: Human Development report. 2011. United Nations Development Programs.
[online]. [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/CRI.html>

Příl. 1: Logo FINCA International

Zdroj:[online].[cit.2012-04-29]. FINCA Announces Director of Regional Information Technology for Eurasia. Dostupné z: <http://www.prlog.org/11150255-finca-announces-director-of-regional-information-technology-for-eurasia.html>

Příl. 2 : Natalie Portman patronka programu FINCA v Mexiku

Zdroj:[online].[cit.2012-04-29]. FINCA. Dostupné z : http://www.finca.org/atf/cf/%7BFD809671-5979-4D43-BFB8-3301E4FC97EB%7D/A8F1067_E-for-web.jpg

Příl.3: Klientka Gorreti Namubiru

Zdroj:[online].[cit.2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.finca.org>

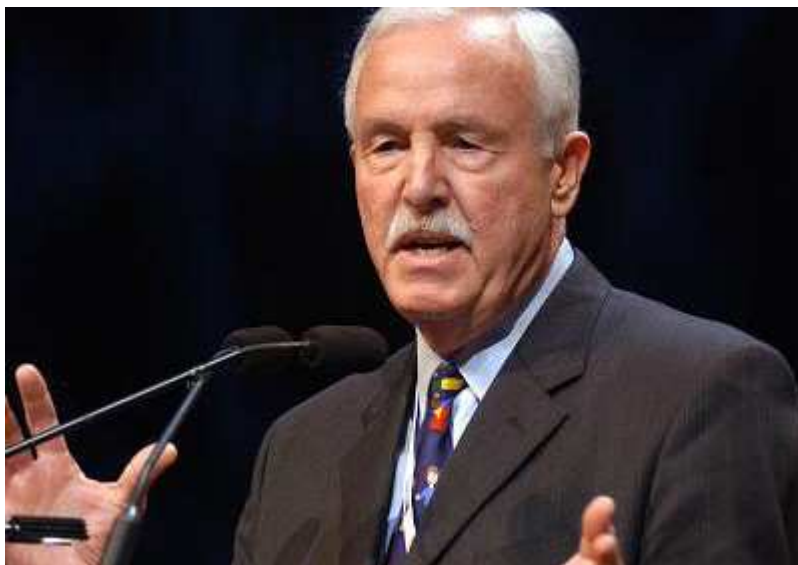

Příl. 4: Klientka Norah Musoke

Zdroj: [online].[cit.2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.finca.org>

Příl. 5: John Hatch

Zdroj: [online].[cit.2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.clubmicrofinanzas.com/2010/04/11/john-hatch-on-village-banking-the-world%E2%80%99s-most-widely-imitated-microfinance-methodology/>